

We willen in ieder Mooswief deze lijst van vrouwengroepen en vaste activiteiten plaatsen. Sta je er nog niet bij of wil je een andere tekst, geef dat dan even door!

FORT-Maastricht. In een FORTgroep zitten vrouwen die in botsing komen met het beeld dat de samenleving heeft van goed functionerende vrouwen en die met elkaar willen leren om kracht te vinden om gekozen veranderend gedrag vol te houden. Informatie en aanmelding: FORT-Maastricht, postbus 5098, 6202 EW Maastricht.

Wij Vrouwen Eisen. Aktiekomitee voor betere abortus, anti-conceptie en sterilisatie-mogelijkheden. We houden ons bezig met acties op gebied van parlementaire politiek, verbetering, hulpverlening en voorlichting aan vrouwen en meiden. Je kunt ons ook zelf inschakelen bij dergelijke activiteiten (b.v. op school, vrouwengroep, vormingscentrum etc.) sekr.: Ineke Hussaarts, Rechtstraat 80, tel. 17760 (1x3xxherh.)

Vrouwen-gezondheid(centrum). De werkgroep die zich hiermee bezighoudt komt iedere 2e en 4e dinsdag (20-22 u.) van de maand bijeen in het vrouwenhuis. Ook voor informatie, advies en acties zijn zij dan te raadplegen.

Komitee Economische zelfstandigheid voor vrouwen. Een groep die zich bezighoudt met actie, plannen e.d. tegen kostwinnersbeginsel, voor arbeidstijdverkorting etc. Kontaktadressen: Petrie Roefs, Bourgognestraat 72, tel. 11417, Betty Casteleijn, Kast. Aldengoorstraat 25 b en Kik Snoek, Heugemerweg 31, tel. 10178.

Vrouwen voor Vrede. Wij vormen een groep tegen kernwapens, voor vrede. We werken in kleine groepjes en komen eens per maand als grote groep bij elkaar om elkaar te informeren. We hebben vrouwen nodig om onze groep te versterken. Kontaktpersoon: Annelies Vossen, Weth. v. Caldenborglaan 56, tel. 626253

Komitee Vrouwen in de bijstand. Elke woensdagochtend van 9-12 u (praat) bijeenkomst in wijkhuis 'Maris Stella', Dr. Schaepmanstraat 95, dan ook telefonies bereikbaar: 627908/62006. Op ma en di via Ans op tel. 626841 (tussen 9 en 16 u).

VIM. Vrouweninformatie Maastricht, een krantje met informatie over activiteiten van Maastrichtse vrouwengroepen, te vinden op alle openbare plaatsen. Voor F 5,- een postabonnement. Redactie-adres Marlie Duijzings, Ponjaardruwe 50, Maastricht.

Vrouwen tegen seksueel geweld. Wil middels actie en (telefoniese) opvang vrouwen stimuleren in verzet te komen tegen allerlei vormen van seksueel geweld en de publieke opinie beïnvloeden/veranderen. Kontaktadres: vrouwenhuis, Rechtstraat 23, tel 11235, vragen naar Anneke.

Soc.Fem. platform. Voor vrouwen die het belangrijk vinden om vanuit soc. fem. perspectief te strijden voor vrouwenbevrijding; organiseert thema-avonden en acties. Bijeenkomsten eenmaal per 3 weken. Secr.: Jos. Hollmanstraat 13 b, 6217KW Maastricht.

PSP Vrouwen willen elke vorm van maatschappelijke uitbuiting en onderdrukking bestrijden, uitgaande van in de vrouwenbeweging ontwikkelde visies dat in de maatschappelijke verhoudingen het partikuliere leven net zo'n belangrijke rol speelt als in het openbare leven. Kontaktpersoon voor Maastricht: Marjo Vliegen, Past. Kribsweg 9, tel. 17307.

Rooie Vrouwen vormen de politieke vrouwenorganisatie van de PvdA en zijn gericht op de emancipatie van de vrouw binnen de PvdA en in de maatschappij. Kontaktpersoon: Veronica Dirksen, Verwerhoek 1, Maastricht. tel. 10162.

Blijf van mijn Lijf. De vrouwen van Blijf zorgen voor de opvang van geestelijk en lichamelijk mishandelde en met mishandeling bedreigde vrouwen en haar kinderen. Ze willen ook mishandeling in de openbaarheid brengen en manieren vinden om die te bestrijden. tel. 045-711684.

Vrouwen bellen Vrouwen. Roermond, bereikbaar ma t/m vr van 9-12 u. di en do van 20-23 u. tel. 04750-18000.

Meisjestelefoon. Emancipatoriese telefoondienst aan meisjes van 12 tot ±20 jaar, wo en vr van 3-6 u. tel. 043-11965.

COC-Open-Vrouwenavond. Elke 2e en 4e vrijdag in de maand is het trefcentrum in het COC-pand open voor vrouwen (je hoeft geen COC-lid te zijn om te kunnen komen). Het is er gezellig, je kunt er wat drinken en een keer in de maand is er thema-avond. adres: COC-pand, Bogaardenstraat 43, tel. 18337 of kontakt opnemen met Marianne Rinkens, Hoograamstraat 113, Maastricht. Tel. 14301.

ABVA vrouwen. In onze vrouwengroep bespreken we onderwerpen waar vrouwen, wijzelf, in haar werk mee te maken hebben en wat en hoe we daar wat aan kunnen doen. We komen iedere eerste woensdag van de maand om 20 u bij elkaar in het NVV-gebouw, Theodoor Schaepkensstraat, Maastricht. Sekr.: Lenie van Gemert, St. Jozefstraat 90, 6245 LP Eijsden, tel. thuis 04409-35778, tel.werk 04407-1356 tst.119.

ABOP-Vrouwen. Deze vrouwengroep binnen de ABOP organiseert vrouwen op punten, die voor haar in het onderwijs van groot belang zijn, zoals: de positie van vrouwen als werkneemsters in het onderwijs etc. Sekr.: Hennie Lenders, Eburonenweg 36a, Maastricht. tel. 621796.

Vrouwenkoór. Sinds maart '81 zijn we bezig met veel enthousiasme binnen het vrouwenhuis muziek te maken. Vooral op zang ligt de nadruk. We zijn te kontrakteren voor e.v.t optredens op vrouwvriendelijke aangelegenheden. We zingen elke ma-avond vanaf 8.30 u in het vrouwenhuis, tevens kontaktadres.

VIDO-vrouwen. Vrouwen in de Overgang. De VIDO-groepen zijn zelfhulpgroepen. De vrouwen helpen elkaar door over haar ervaringen en situaties te praten en door naar elkaar te luisteren. Iedere di-morgen is er inloopochtend avn 10-12 u. voor informatie en zo maar eens praten. Er wordt ook gewerkt met praat/gespreksgroepen. Adres: Prins Bisschopsingel 22, tel. 13131, vragen naar Rozette.

Witte Vrouwenproject. Tweedehandsklerenwinkel en activiteiten voor vrouwen in Wittevrouwenveld, Burgemeestersplein 2, Maastricht.

VOS Werkgroep Maastricht. Kontakt/informatie-adres: Anita Michielsens, Neptunushof 105, 6215 XX, Maastricht. tel. 72213.

Open avond vrouwenhuis. Het vrouwenhuis is elke do-avond geopend van 8.30 tot ca. 1 u.

Bibliotheek Lillith. Bibliotheek van het vrouwenhuis. Open: do-avond van 7.30-8.30u, vrijdag van 10-15u.

mooswief

vrouwenkrant maastricht

strijd voor economiese zelfstandigheid,
vrouwenkorenfestival, leven met de bijstand,
VIDO-werkwijze, interview Marushka,
meidenpaginaas, vervolg pandperikelen

inhoudsopgave:

redactioneel	pag. 1
drie stappen voorwaarts, twee stappen terug over de strijd voor economische zelfstandigheid vrouwengezondheidscentrum in oprichting	pag. 2
is bijstand bijstand?	pag. 5
leven met een minimum	pag. 6
vrouwenkorenfestival en foto's	pag. 7
interview met Marushka en Tessa	pag. 8
(ver)gelijken: = poppenkast: column	pag. 14
meidenpaginaas	pag. 19
vrouwen in de overgang	pag. 20
pandperikelen	pag. 22
grafiekserie	pag. 24
het (huis)houden delen;	pag. 26
boekbespreking	pag. 28
nieuwe aanwinsten bib. Lillith	pag. 31
zomerweken voor vrouwen	pag. 31
gedichten	pag. 32
adressen vrouwenkafes/-huizen	pag. 33

Handwritten notes:
3 - middelen + 4 st
3 :
om 10 min
reageren

aan dit nummer werkten mee:
zetwerk: Menthly en Mia
lay-out: Lisette
foto's: Mia, Natasscha
tekeningen: Lisette
alle vrouwen die kopij hebben ingeleverd
vrouwen die 't onzichtbare werk doen
werkgroep vrouwenkrant:
Hennie, Lisette, Marian, Menthly, Mia

Het Mooswief is te koop bij:

Een aantal boek/tijdschriftenhandels in Maastricht, waaronder: de Tribune, Servaes, Berchmans, 't Kioske, Leiter-Nijpels, Standaard. In het vrouwenhuis tijdens de openingstijden of als een krant-vrouw aanwezig is. Vraag er dan wel even naar!

Thema nr. 19

Vrouw-en-werkvermogen, waarbij we denken aan hoe bepalen de verhoudingen waaronder je werkt, je plezier, je creativiteit enz. in je werk; hoe ontwikkel je je mogelijkheden ook buiten de gebieden waar je voor opgevoed bent; wat zou je onder feministiese werkverhoudingen kunnen verstaan; wie heeft er zin om een vrouwen bedrijfje op te zetten?; wat zijn je fantasieën over hoe je zou willen werken?; enz.enz.
Kopijsluitingsdatum: 1 september 1983

Vrouwenhuis
Rechtstraat 23
6221 EE Maastricht
Tel.: 043-11235

Openingstijden Vrouwenhuis:
donderdag van 20.00-1.00 u.
vrijdag van 10.00-15.00u.
Openingstijden bibliotheek Lillith:
donderdag van 19.30-20.30u.
vrijdag van 10.00-15.00u.

Vrouwen die donatrice willen worden van ons vrouwenhuis, kunnen haar bijdrage storten op gironummer: 3875942
t.n.v. Stichting Vrouwenhuis Maastricht
p/a Herbenusstraat 81, Maastricht.
Bij voorbaat dank voor ingestuurde reacties en donaties!

ABONNEMENTEN:

Je kunt je abonneren op deze krant door storting van f 25,- op Gironr.: 1058180 van de Spaarbank Limburg, Maastricht, t.g.v. bankrek. 87.92.03.501
MOOSWIEF
p/a Paus Leo XIII plein 2, 6221 VH Maastricht, onder vermelding van abonnement Mooswief. Je ontvangt dan de eerstvolgende 5 nummers. Wil je een proefnummer, maak dan f 5,- over onder vermelding: proefnummer Mooswief.

redactioneel

Ze is er weer. En alweer te laat. Dit keer is dit veroorzaakt door 't feit dat we nog maar 2 dagdelen per week bij de drukker kunnen zetten. In die tijd is het Mooswief natuurlijk niet gezet, met als gevolg dat 't weken geduurd heeft, voordat met de lay-out begonnen kon worden. Hier zullen we een oplossing voor moeten zoeken, want op deze manier is het niet te doen.

Anneke is weg uit de werkgroep krant wegens te drukke werkzaamheden, Menthly is erbij geko- en is meteen met de neus in de boter gevallen, d.w.z. is al vrij snel mee gaan zetten. In September willen we weer een lezeressen-avond organiseren, waar we kritiek op de krant hopen te horen van vrouwen die het Mooswief regelmatig lezen:

- Is de koers die we varen wel of niet goed?
- Nieuwe ideeën voor 't Mooswief.
- Heb je wat aan 't Mooswief of niet?
- Staan er te veel of te weinig ervarings- of achtergrondartikelen in?
- Is het nivo van de artikelen te hoog of te laag?
- Zijn er te veel of te weinig ontspannende dingen in te vinden? enz.

Op die avond willen we ook een schrijfstersgroep beginnen. We hebben er zelf een aantal ideeën over wat dat zou kunnen worden, maar dat kan uiteraard ook uitgebreid worden.

We denken aan een groep(je) vrouwen die regelmatig (b.v. 1xper maand) bij elkaar komen en elkaars schrijfsels bespreken. Dit kan je opleveren dat je beter, prettiger, makkelijker leert schrijven (waar het Mooswief dan uiteraard ook voordeel aan heeft).

De redactie hoopt op deze groep een beroep te kunnen doen als er snel artikelen moeten komen over actuele onderwerpen. Dat is nu vaak moeilijk omdat maar weinig vrouwen in Maastricht regelmatig schrijven en dan is het problematisch om binnen een paar dagen iets op papier te hebben staan.

Alhoewel 't dit keer prima lukte om n.a.v. het vrouwenkorenfestival binnen een week een aantal reacties binnen te hebben. Met daarbij een discussiepunt wat al op het festival zelf is aangesneden, n.l.: Mag je van vrouwen kwaliteit eisen? Probeer je elkaar te stimuleren om betere kwaliteit te maken? Keur je meteen alles wat niet goed is, af of vind je alles wat slecht is, per definitie toch goed omdat 't door vrouwen is gedaan?

Het stukje in dit nummer gaat specifiek over muziek maken en zingen, maar 't gaat uiteraard ook voor andere zaken op. Hopelijk hebben we er de volgende keer een reactie op, in de redactie hebben we er in ieder geval al een stevige discussie over gehad.

In dit nummer ook een uitgebreid artikel over de strijd voor arbeidstijdverkorting. Uiteraard niet die van 3 vakantiedagen per jaar erbij, maar 'n arbeidstijdverkorting (ATV) die 't mogelijk maakt om betaalde en onbetaalde arbeid daadwerkelijk te verdelen en de arbeidsdeling naar sexe te veranderen.

Twe artikelen zijn er over hoe 't is om te leven met een bijstandsuitkering.

Het vervolgartikel van en over de VIDO-vrouwen is er, met deze keer de VIDO-werkwijze meer belicht.

De meidenpaginaas zijn er weer en de column: (ver)gelijken=(dit keer over) poppenkast!

Een klein stukje over het vrouwengezondheidscentrum in oprichting: Een uitgebreid interview met Marushka en Tessa over haarzelf, de band en de plaat "Ik zie, ik zie..."; en een stuk over hoe het ondertussen met het pand gesteld is. Hopelijk is het inderdaad zo dat we er in 't najaar in kunnen zitten.

Verder zijn er foto's van 't vrouwenkorenfestival en een grafiekserie van Anita die voor zich spreekt.

't Thema voor het volgende nummer is:

Vrouw-en-werkvermogen, waarbij we denken aan hoe bepalen de verhoudingen waaronder je werkt, je plezier, je creativiteit enz. in je werk; hoe ontwikkel je je mogelijkheden ook buiten de gebieden waar je voor opgevoed bent; wat zou je onder feministiese werkverhoudingen kunnen verstaan; wie heeft er zin om een vrouwen-bedrijfje op te zetten? (wat biedt het nieuwe vrouwenpand daarbij voor mogelijkheden?); wat zijn je fantasieën over hoe je zou willen werken enz.?

Uiteraard zijn er ook andere artikelen welkom. Schrijf eens een vakantieverhaal! En graag reacties op artikelen uit dit nummer.

Kopijsluitingsdatum 1 sept. 1983

aankondiging

Vrouwenradio

Stel je voor, in Amsterdam bestaat er al twee jaar een vrouwenradio. Hun wetenswaardigheden zijn opgeschreven in het boekje 'de brede golf' Kosten f 5,- te bestellen door over te maken en porto f 1,50 op giro 2223350, Vrouwenzolder, Postbus 10143, Amsterdam

drie stappen voorwaarts, twee stappen terug

.....in de strijd voor economische zelfstandigheid

Basisinkomen, arbeidstijdverkorting, tweetrajectenstelsel, individualisering, kostwinnersbeginsel, draagkracht per leefeenheid..... wie wordt er nog wijs uit? De strijd voor economische zelfstandigheid lijkt voortdurend van front te wisselen, dan is het weer de Arbeidstijdverkorting, dan weer het sociale zekerheidsstelsel; is er nog een lijn in te ontdekken, levert de vrouwenbeweging zich op dit moment aan de F.N.V. uit in de strijd voor A.T.V. (arbeidstijdverkorting), hoe zit dat met die F 400,- eis van de bijstands-vrouwen, wordt die nou nog ondersteund?

Wij van het comité tegen het kostwinnersbeginsel in Maastricht zijn vanaf september 1982 bezig ons op dit terrein nuttig te maken. Aan de hand van onze eigen activiteiten sindsdien, proberen we in dit stuk iets te schrijven over de ontwikkelingen op dit zo omvangrijke strijdtoneel.

Het eerste landelijke knooppunt in de strijd voor economische zelfstandigheid was de landelijke actie op 18 september 1982 in Amsterdam onder het motto "Houden van = Onderhouden".

Het Soc.Fem-platform Maastricht had zich al in het onderwerp verdiept op twee thema-avonden. Daar ontstond het idee om met zoveel mogelijk vrouwen aan deze dag deel te nemen. Brieven gestuurd aan alle vrouwenorganisaties in Maastricht, poging tot het oprichten van een comité; het is bij een soort initiatiefgroepje van 4 vrouwen gebleven. Op de zeer drukbezochte vergadering in Amsterdam lag de nadruk vooral op het sociale zekerheidsstelsel, hoe het kostwinnersbeginsel in de uitkeringen zit en waar het erin dreigt te komen.

Het duurt een tijd eer deze kennis zich op grote schaal verspreid heeft, de stof is ingewikkeld, het sociale zekerheidsstelsel is niet zomaar te doorgronden; een wirwar van wetten, regelingen, waar zo in de loop der jaren via veel strijd, ambtenarij en jurisprudentie stukken aangeplakt en afgehaald zijn. Veel tijd wordt op die dag dan ook besteed aan studie. De meest concrete actieplannen worden bedacht voor de bijstandsvrouwen.

De F.N.V.-vrouwen nemen zich voor harder op te treden tegen het kostwinnersdenken binnen de F.N.V., het Breed Platform richt zich vooral via de juridische weg tegen de dreigende wijzigingen in het Sociale Zekerheidsstelsel.

Terug in Maastricht, hebben we, aangestoken door zoveel enthousiasme, besloten als groepje door te gaan. We zijn gaan studeren, hebben, een pamflet gemaakt, standje in de stad gehad en op het vrouwenfestival in Eygelshoven, inleiding gehouden bij het C.O.C., stuk in het Mooswief geschreven, ingezonden brief aan de Limburger (niet geplaatst); nog steeds ligt de nadruk op het sociale zekerheidsstelsel Maar de discussie gaat verder. Het is niet alleen diskriminerend voor vrouwen dat ze meestal geen W.W.V.-uitkering krijgen als ze getrouwd zijn, maar er zijn ook een aantal uitkeringen waarvan de hoogte direct samenhangt met het arbeidsverleden, het laatste loon (W.A.O., W.W.). En omdat vrouwen minder kansen op betaald werk hebben..... maar

onbetaald werk doen ze wel, zat zelfs.

Het sociale zekerheidsstelsel zou dan ook lossen moeten komen van betaalde arbeid. Je komt dan al gauw terecht op ideeën over basisinkomen. Met een basisinkomen zijn vrouwen minder afhankelijk, kunnen makkelijker hun eigen (leukere, betere) werk scheppen. Maar zien we dan als vrouwenbeweging af van de strijd voor betaald werk? En dreigt zo'n basisloon niet een huishoudloon te worden? of een biologisch minimum (met zo'n rechts kabinet als het huidige zit dat er dik in, toch?).

Er worden een aantal voorwaarden bij geformuleerd 5-urige werkdag, meer voorzieningen als kinderopvang, bijscholing.

Het grootste probleem met het perspectief van basisinkomen blijkt: wat zijn onder de huidige strijdverhoudingen nu concrete aanknopingspunten voor dit perspectief? Afschaffen sollicitatieplicht? Dit is op zijn minst een punt waar de vakbeweging niet zomaar voor te vinden is.

Een punt waar het bondgenootschap met de vakbeweging wat makkelijker lijkt te lukken is de arbeidstijdverkorting. Hier komen we later nog op terug.

Op 8 januari hebben we samen met het Paars-Platform en de bijstandsvrouwencomité's een studiedag in Roermond georganiseerd over economische zelfstandigheid. Ongeveer 60 vrouwen waren aanwezig en hebben gediscussieerd over het recht op betaald werk, de economische alternatieven en het sociale zekerheidsstelsel.

De discussie over de alternatieven (A.T.V., basisinkomen) blijft toch wat algemeen omdat concreet inzicht in de konsekventies er nog niet is (hoeveel banen levert het op, wat betekent het voor de herverdeling van inkomens en werk, enz.). De eisen van de bijstandsvrouwen (f400,- erbij, afschaffen, kostwinnersbeginsel, geen aantasting bijverdiensten, verbetering studiemogelijkheden) wordt breed ondersteund, ook op deze dag.

Januari is de aktiemaand van de bijstandsvrouwen. Door het keiharde regeringsbeleid zijn de bijstandsvrouwen onder de armoedegrens aan het zakken, hun bijverdiensten worden al aangetast. De minima worden zo hard aangepakt dat je al geen minimum

Wat er op het moment gebeurt met A.T.V. is zeer verontrustend: A.T.V. wordt gebruikt om inleveren en bezuinigen door te zetten, zonder dat er banen voor terugkomen, en voor wat uitkeringen betreft om de koppeling te doorbreken, en de uitkeringen te laten kelderen.

We zijn niet tegen kleine stapjes, maar deze kleine stapjes gaan toch de verkeerde kant uit.

En het is daarom heel moeilijk om niet 'misbruikt' te worden, en 'ingebed' in ontwikkelingen die we niet zien zitten. Daarvoor is een verdere uitwerking en inbreng op het punt van financiering (behoud van loon, zelfstandig inkomen) belangrijk.

Een punt wat op 26 maart misschien niet zo goed uit de verf is gekomen, maar ons inziens toch ook heel belangrijk, is dat we de eis voor Echte A.T.V. ook als politieke eis formuleerden, in tegenstelling tot de F.N.V.-lijn die A.T.V. binnen de kaders van de C.A.O.-onderhandelingen wil houden, en ook de politieke partijen die zich daar min of meer bij neerleggen (ook vanuit de 'angst' voor slechte regeringsmaatregelen).

Echte A.T.V. kan alleen doorgevoerd worden als er ook politieke maatregelen worden genomen (A.T.V. in personeelsbeleid van de overheid, als voorwaarde bij subsidie aan instellingen; wettelijke maatregelen).

Het voordeel van het stellen van meer politieke eisen is dat je het front verbreedt, werklozenbeweging, jongerenbeweging, politieke-beweging en vrouwenbeweging kunnen zich direkter in de strijd mengen. Voor de machtsvorming binnen de vrouwenbeweging is het belangrijk dat de eis voor Echte A.T.V. heel duidelijk gekoppeld is aan de economische zelfstandigheid en herverdeling van arbeid. Op dat punt is machtsvorming heel hard nodig, omdat er op maatregelen gereageerd moet worden.

Er zijn twee categorieën vrouwen voor wie A.T.V. op dit moment nadelig dreigt uit te vallen. Namelijk voor vrouwen wier mannen het minimum verdienen en de parttime werkende vrouwen.

Voor de eerste groep zou de handhaving van de koopkracht gegarandeerd moeten worden.

En de tweede groep, de parttime'sters, die in feite de voorloopsters van de A.T.V. zijn, moeten buiten schot blijven.

Wat betreft de positie van de parttimers: onder het mom van gelijke berechtiging van fulltimers en parttimers worden er op dit moment maatregelen genomen die zeer in het nadeel van parttimers zijn. Bijvoorbeeld:

Het feit dat voor parttimers, in de ambtenarensector, in de nieuwe regeling overwerktoeslag, de norm wordt gebruikt dat zij pas in aanmerking komen voor deze toeslag wanneer zij het aantal uren overschrijden dat fulltimers werken, dus pas na 40 uur!

Ook bij het inhoudingspercentage (dat ambtenaren betalen voor sociale voorzieningen), dat behoort te worden vastgesteld op basis van het feitelijke salaris, heeft de regering bepaald dat voor deeltijdwerkers dit percentage dient te worden vastgesteld op basis van het salaris dat zij zouden verdienen indien zij fulltime werkzaam zouden zijn geweest. Het gevolg is dat op de salarissen van vrijwel alle deeltijdwerkers een veel te hoog percentage wordt ingehouden. Ook hebben deeltijdwerkers hun prijscompensatie in het geheel moeten inleveren.

Naar aanleiding van de 1 Mei-viering, hebben wij in Maastricht mee gediscussieerd over de sociaaleconomische situatie, met name de inkomens en woonlasten.

Tijdens die discussie hebben we een motie ingediend, die na een aantal wijzigingen is aangenomen (zie kader).

Bovendien zijn de volgende afspraken gemaakt: een groep gaat zich bezig houden met de inkomenspolitiek in het algemeen (naar aanleiding van gesprekken van het Dialogo in Driebergen, waar verschillende politieke partijen en vakorganisaties elkaar treffen). En een andere groep zal op korte termijn iets gaan ondernemen tegen de armoede. Onder deze noemer om te voorkomen dat minimumloners en mensen met verschillende uitkeringen tegen elkaar uitgespeeld worden. Een concreet perspectief zou bijvoorbeeld kunnen zijn het eisen van woonlastensubsidie.

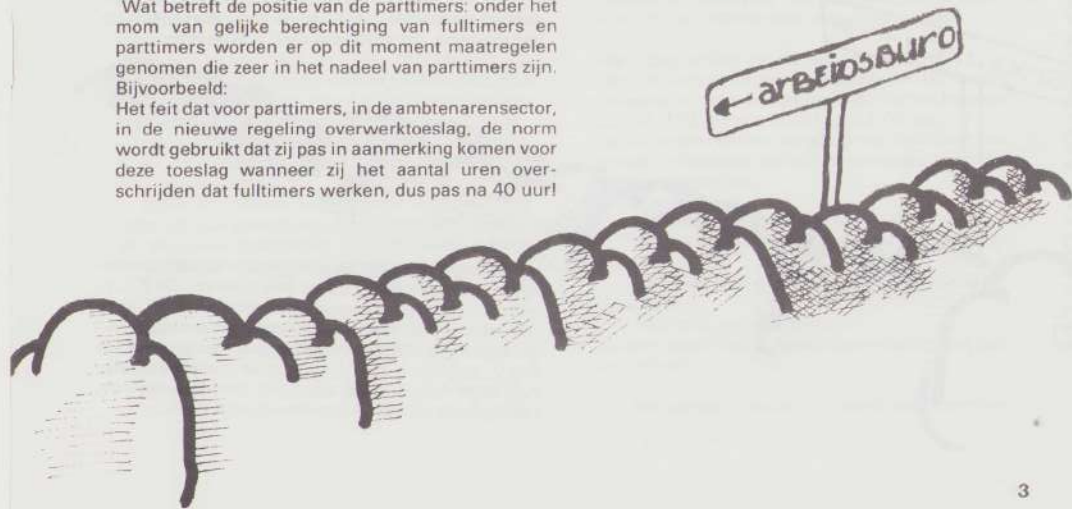
Op 7 mei zijn we naar een bijeenkomst van het F.N.V.-vrouwenplatform geweest over de F.N.V.-demonstratie van 11 juni a.s.

De F.N.V. is het beleid van deze regering zat. Ze organiseren voor 11 juni a.s. in Utrecht een F.N.V. -manifestatie voor een beter beleid met het volgende drie punten plan:

1. Kortere werken voor meer banen.
2. Nieuwe banen scheppen.
3. Sociale Zekerheid betaalbaar houden.

Van de laatste eis zijn we geschrokken; kan het rechtser? Het betekent dat de F.N.V.-leiding de minima wil laten vallen.

Het F.N.V.-vrouwenplatform is momenteel bezig te proberen om dit laatste punt te wijzigen bij de F.N.V..

meer bent als je ergens een vriend met baan hebt rondlopen, die bij kan springen als je wasmachine stuk is. Ook sociale diensten zullen onder die druk (gemeentes betalen 10% van de bijstandsuitkeringen) steeds meer zo gaan redeneren. Houden van = Onderhouden.

De bijstandsvrouwen gaan in actie: op heel beelden- de wijze maken ze duidelijk dat ze dit niet pikken. Geen schaamte over hun armoede, maar woede over zoveel onrecht.

Ze stellen heel duidelijk aan de kaak dat er nog rijkdom is, dure recepties, dure winkels, hoge salarissen, hoge treinkosten, hoge winsten. Laat de rijken zich maar schamen over hun rijkdom. Ook in Maastricht hebben bijstandsvrouwen actie gevoerd; bezoek aan sociale dienst, pamfletten op het Prinsenal en in café's, prijskaartjes op dure artikelen in winkels.

Wat opvalt bij de acties van de bijstandsvrouwen, hier maar ook landelijk, dat het blijft bij met de mond beleden steun, de vrouwen komen niet massaal in beweging. Komt het doordat het een betrekkelijk nieuw aktiepunt is? Liggen de economische belangen van werkende vrouwen, huisvrouwen en bijstandsvrouwen toch zover uit elkaar?

Op 22 januari organiseert het Breed Platform in Utrecht een Landelijke uitwisseldag.

We gaan er met drie vrouwen heen. Hier blijkt onze situatie niet zo uniek te zijn, overal zijn (meestal kleine) studerende en aktievoerende groepjes uit de grond geschoten. En ook die zijn, net als wij, vooral bezig met studeren en informatie verspreiden. De plannen die er gesmeed worden liggen dan ook vooral op dit terrein, landelijke krant verspreiden, snelle informatie bronnen, kontakvrouwen, e.a..

In diezelfde maand januari komen de plannen op tafel over het zwaarder belasten van de zogenaamde dubbele inkomens (2 inkomens in een huwelijk). Met zijn tweeën zijn we een hele middag bezig geweest met het uitpluizen van die plannen, we wilden nl. een brief sturen naar de krant. We zijn er niet uitgekomen, geen brief naar de krant dus.

Inmiddels is het plan ingediend in de 2e Kamer. Het doel van deze zwaardere belasting van "dubbele inkomens" heet te zijn: een bedrag vrijmaken voor een aanvullende uitkering voor de echte minima. Hoe worden we allemaal tegen elkaar uitgespeeld; ben je tegen deze belastingregel dan ben je tegen de minima, zo wordt gezegd. Hoe a-sociaal toch van die "dubbelverdieners".

Uit onderzoek blijkt dat vooral in gezinnen waar de man een minimuminkomen verdient, de vrouw buitenshuis is gaan werken, dat zijn dus die asociale "dubbelverdieners".

Hoe zit die maatregel in elkaar; bij twee inkomens in een huwelijk stijgt de belastingvrije voet voor de vrouw tot ± F 7.000,- en daalt die van de man tot dit bedrag wanneer de vrouw meer dan F 7.381,- verdient. Wat betekent dit concreet:

is het inkomen van de man hoger dan dat van de vrouw (meestal het geval) dan gaan ze meer belasting betalen. Is het inkomen van de vrouw hoger dan van de man (zelden het geval) dan gaan ze minder belasting betalen. Zit het inkomen van de vrouw net boven de belastingvrije voet (vaak het geval) dan is de belastingverzwaring op het inkomen van de man zo groot dat het niet bepaald stimulerend is voor de vrouw om te blijven werken. Wat is nou F 7.381,- bruto per jaar. Ook hier worden de lagere inkomens in verhouding het hardst aangepakt.

Op 26 maart zijn we naar Utrecht getrokken om te demonstreren en te manifesteren voor de Echte Arbeidstijdverkorting.

Deze dag was georganiseerd door het F.N.V.-vrouwenplatform in samenwerking met het Breed Platform voor Economische Zelfstandigheid. De keuze en het belang van de eis voor Echte Arbeidstijdverkorting is, om een aantal redenen een goede keuze geweest.

A.T.V. is een strijdpunt dat zowel in de vrouwenbeweging belangrijk is, en (nu) in de vakbeweging centraal staat. Als onderdeel van de vrouwenbeweging en als vrouwen die in de vakbeweging actief zijn, zitten wij op een knooppunt waar we de vrouwen-uitgangspunten voor A.T.V. en dat wat er in de vakbeweging mee gebeurt, bij elkaar kunnen brengen. Waarbij ook belangrijk is, dat we de "ideologie", het met de mond belijden van mooie uitgangspunten voor A.T.V., en de concrete praktijk op het moment, dat wat er in de C.A.O. -onder-

handelingen mee gebeurt, tegenover elkaar kunnen zetten, en de F.N.V. daarop bekritisieren. De F.N.V. heeft haar "eigen" argumenten om voor A.T.V. te zijn: meer verlichting van de arbeidsbelasting, werkgelegenheid. Zonder het bondgenootschap met de F.N.V.-strijd voor A.T.V. komen we niet zover, maar het blijft voortdurend aan ons om de vrouwenbelangen in die strijd in te brengen.

Wanneer dit niet lukt moet de vrouwenbeweging (en die niet alleen, jongeren en uitkeringstrekkers ook) op 11 juni duidelijk maken door middel van teksten op spandoeken en in blok-vorm demonstreren dat we het niet eens zijn met dit regeringsbeleid maar ook niet met het punten plan van de F.N.V.. Landelijk gaat de strijd dus door. En in Maastricht? een anti-armoedebeweging; met onze eisen naar 11 juni.

Kik Snoek en Betty Castelijm

Zie verder Mooswief nr.16 oktober 1982, artikel van Petri Roefs over het Kostwinnersprincipe Mooswief nr. 18, april 1983, artikel van Petri Roefs over de Aktiemaand januari en de Parse plannen. En de mei nummers 1983 van Opzij en Serpentine over Echte A.T.V. de demonstratie-manifestatie van 26 maart.

De aanwezigen op de 1 mei discussie spreken zich uit voor:

- Echte Arbeidstijdverkorting tot een 25-urige werkweek.
 - Herverdeling betaalde- en onbetaalde arbeid. Dit met behoud van koopkracht, behalve voor de hogere inkomens. Mensen die part-time werken moeten bij de invoering van de echte Arbeidstijdverkorting buiten schot blijven.
 - De verwijdering van ieder kostwinners begrip uit het sociale zekerheidsstelsel.
 - Uitbreiding kollektieve voorzieningen die nodig zijn voor de herverdeling van betaalde- en onbetaalde arbeid, zoals kinderopvang, gezinshulp, etc.
 - De koppeling tussen uitkeringen en minima moet hersteld worden, waardoor een gezin met een minimumuitkering er minstens f 500,- maandelijks erbij moet krijgen, een alleenstaande ouder met een minimumuitkering f 400,- erbij, en een alleenstaande met een minimumuitkering f 250,- maandelijks erbij, wat uit vele onderzoeken bevestigd is.
 - Een zelfstandig inkomen voor iedereen.
- Maastricht, 1 mei 1983

Vrouwengezondheidscentrum

Sinds een tijdje zijn we bezig met de voorbereiding van een vrouwen-gezondheidscentrum. We vinden dat een dergelijk centrum hard nodig is, omdat:

- heel veel vrouwen niet op de hoogte zijn van het functioneren van hun eigen lijf.
- artsen deze kennis voor zichzelf houden, zodat deze situatie ook niet verandert.
- vage klachten van vrouwen (hoofdpijn, hartkloppingen e.d.) vaak te maken hebben met hun sociale rol/positie en maar al te vaak afgedaan worden met een schouderklopje of een pilletje.
- alles wat met leven en welbevinden te maken heeft, in handen van artsen is (zoals bevalling, menstruatie e.d.).
- bijna alle artsen mannen zijn en ze ook nog eens uit hun beroep een machtspositie ontlenen, en vrouwen (patiënten) zich daardoor dubbel onmondig en afhankelijk voelen.

Onze doelstellingen zijn:

- samen met vrouwen kijken naar waar de klachten vandaan komen en wat je er zelf aan kunt doen.
- als vrouw de baas worden over je eigen lijf.
- deskundigheid over gezondheid niet bij een

arts zoeken, maar bij jezelf.

- het uit de medische sfeer halen van zwangerschap e.d.
- een plaats creëren waar vrouwen gemakkelijk naar toe komen met vragen die henzelf bezig houden en waarvoor het niet nodig is (of waarvoor zij niet willen) naar een arts te gaan.

Voorlopig willen we als volgt beginnen: We zijn iedere 2e en 4e dinsdag van de maand geopend in het vrouwenhuis aan de Rechtstraat 23, tel. 11235, van 20.00 tot 22.00 uur. Op die avond komen we als groep bij elkaar, om dingen te bepraten die het vrouwengezondheidscentrum betreffen.

Dus als je:

- een vrouwvriendelijke arts zoekt of weet, meer wil lezen/weten over je lijf, menstruatie e.d.,
 - klachten hebt over het gedrag van een arts/gynekoloog,
 - mee wilt helpen/denken,
- bel dan of kom langs. Iedere 2e en 4e dinsdag ben je welkom!

Werkgroep Vrouwen Gezondheids Centrum

in voorbereiding

is bijstand bijstand?

Sociale contrôle

Deze is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit komt volgens mij door de sterke bezuinigingen die de regering heeft ingevoerd. In veel gezinnen moet men een stapje terug doen. Wanneer dan de overbuurvrouw, een gescheiden vrouw met een kind, gesignaleerd wordt in een nieuw pakje of jasje of helemaal wanneer zij een autootje rijdt is dit moeilijk te accepteren. Er wordt dan m.i. gespekuleerd of en nagevraagd bij de burens hoe een en ander mogelijk is. Als hierbij dan regelmatig een vriendje over de vloer komt is de cirkel rond. De algemene opinie wordt dan snel, ja dat zal wel, leven van de gemeenschap en daarnaast laat ze zich onderhouden door een man. Makkelijk zat met twee inkomens.

Vanuit deze gedachtingang geredeneerd is het telefoontje naar de Sociale Dienst een kleine onderneming en men zal hier weinig gewetenswroeging over hebben. Wel wordt er vergeten hoe moeilijk het is om van dit schamele bedrag, wat een bijstandsuitkering zonder meer is, rond te komen. Dit is naar mijn mening een trieste zaak, wanneer ik bedenken dat wanneer iets in huis kapot gaat het onmogelijk zal zijn dit te vervangen. Geld voor nieuw is er zonder meer niet en om voor aanvullende bijstand in aanmerking te komen worden er door de Sociale Dienst speciale regels gehanteerd. De meest voorkomende regel is dat je in deze de nodige voorzorgen had moeten nemen, m.a.w. hiervoor moet je geld opzij leggen!!!

Studeren met bijstand

Wanneer je als bijstandsvrouw wil studeren moet je dit officieel bij de Sociale Dienst aanvragen en ben je afhankelijk van haar goedkeuring waarbij jouw inbreng nauwelijks meetelt. Als het gaat om een moeder-MAVO ben je verplicht deze 's avonds te volgen omdat je anders gevraagd wordt hoe je dat doet met de men vindt dat er sprake is van carrièreplanning scheiden mening zeker carrièreplanning, maar vraagt zich echter niet af hoe je dit met je kinderen in de avonden regelt. Als je na het behalen van je diploma MAVO 4 tot de ontstellende ontdekking komt dat de baantjes niet voor het oprapen liggen en men zeker niet zit te wachten op een vrouw van 28 jaar, besluit je verder te gaan studeren.

Het meest voor de hand liggende is dan een M.B.O.-opleiding waar je tenminste een beroep leert en zodoende misschien ooit nog eens uit de bijstand komt. Dit is in theorie heel mooi maar blijkt in de praktijk een wassen neus. Immers ook na het behalen van het diploma M.B.O. is het onmogelijk een baantje te krijgen. Bovendien moet ook deze opleiding worden aangevraagd en voldoende door betrokkene worden gemotiveerd. Nu wil een bijstandsmoeder ook nog wel eens wat en de aanvraag voor de H.B.O. ligt nu te wachten op goedkeuring bij de G.S.D. Een be-

langrijk punt dat hier al snel gaat spelen is, dat men vindt dat er sprake is van carrièreplanning en dat is toch wel wat te vooruitstrevend voor een vrouw in de bijstand. Nu is dit naar mijn bescheiden mening zeker carrièreplanning, maar wat wil je als je eindelijk van de bijstand kan verhuizen naar een leuke job, waardoor je in je eigen levensonderhoud kan voorzien. Wat hierbij tevens van belang is, is dat als je in de toekomst mocht besluiten een universitaire studie te gaan volgen, je dit kunt doen als een zelfstandig iemand en niet als afhankelijke bijstandsmoeder.

Relaties

Een relatie opbouwen met enig toekomstperspectief is voor mij moeilijk. Er kan alleen sprake zijn van een LAT-verhouding.

Elke vorm van samenleven is onmogelijk, dit op de eerste plaats uit angst dat je verraden wordt, omdat men van mening is dat je de gemeenschap benadeelt hierdoor. Op de tweede plaats vindt men vanuit de G.S.D. al heel snel dat je een economische eenheid vormt, waarmee men bedoelt dat de wederhelft in een eventuele relatie gelijk gepromoveerd kan worden tot kostwinner.

In de praktijk houdt dit in, wanneer iemand langer dan drie maanden bij je slaapt en eet, dat hij na deze drie maanden als kostwinner wordt beschouwd en de bijstandsuitkering geheel komt te vervallen. Hetgeen betekent dat die ander je moet onderhouden en je als vrouw financieel geheel afhankelijk wordt.

leven met een minimum

Ik heb het voordeel dat ik nooit een riant salaris gewend ben geweest.

Dat houdt in dat er een gewinning of ontwenning is van allerlei zaken en je dat eigenlijk nog maar zelden opvalt.

Nieuwe kleren kopen ervaar ik als een luxe omdat het maar zelden voorkomt dat ik iets nieuws in een winkel koop.

De kinderen vinden het de gewoonste zaak van de wereld dat ze 2e hands kleren dragen en zelf heb ik mijn hele leven al allerlei gedragen spullen gekregen.

Het is met onze uitkering niet mogelijk om een winkelnieuwe garderobe te onderhouden.

De vrouwen die haar eigenwaarde van mooie kleren laten afhangen hebben het daar erg moeilijk mee en dat zijn er in mijn omgeving heel wat. Met boodschappen doen weet ik precies wat alles kost en wat ik nodig heb en kom dan ook elke week op regelmatige bedragen. Ons verbruik is al lang op onze koopkracht afgestemd.

Er zijn natuurlijk momenten dat ik op tilt sta. Meestal is dat als er mensen met een 4 dubbel inkomen mij gaan vertellen wat ik me financieel wel of niet kan veroorloven.

Of als er politici zitten te ouwehoeren over inleveren en solidariteit dan word ik ook weleens kwaad over zoveel stomiteit.

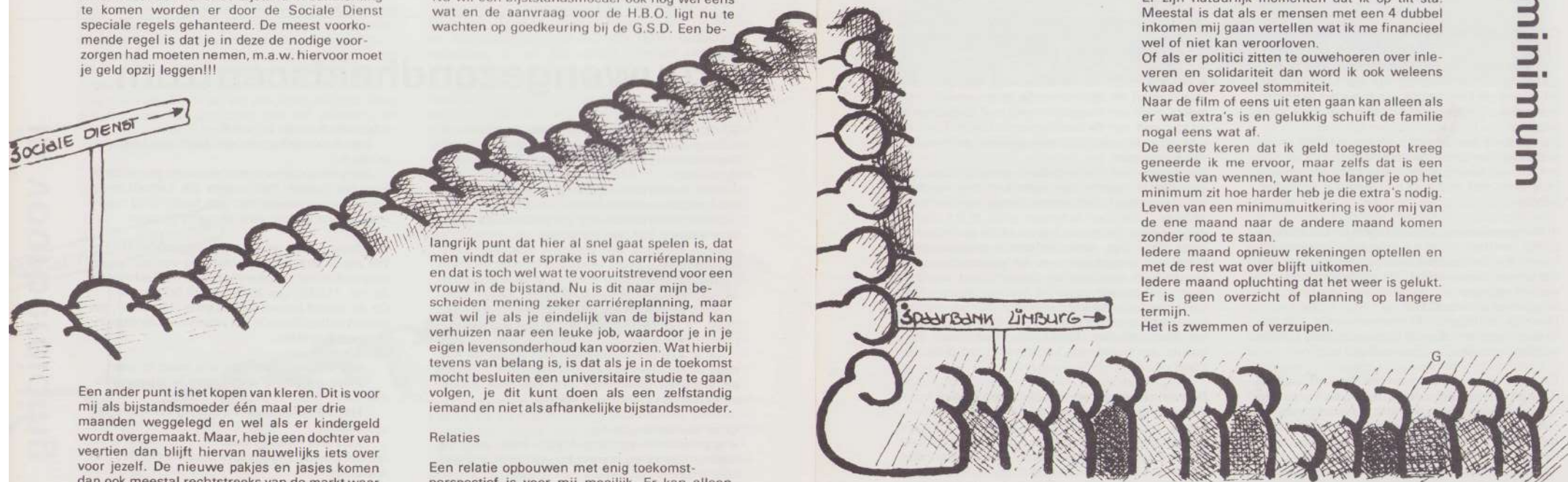
Naar de film of eens uit eten gaan kan alleen als er wat extra's is en gelukkig schuift de familie nogal eens wat af.

De eerste keren dat ik geld toegestopt kreeg geneerde ik me ervoor, maar zelfs dat is een kwestie van wennen, want hoe langer je op het minimum zit hoe harder heb je die extra's nodig. Leven van een minimumuitkering is voor mij van de ene maand naar de andere maand komen zonder rood te staan.

Iedere maand opnieuw rekeningen optellen en met de rest wat over blijft uitkomen.

Iedere maand opluchting dat het weer is gelukt. Er is geen overzicht of planning op langere termijn.

Het is zwemmen of verzuipen.

Een ander punt is het kopen van kleren. Dit is voor mij als bijstandsmoeder één maal per drie maanden weggelegd en wel als er kindergeld wordt overgemaakt. Maar, heb je een dochter van veertien dan blijft hiervan nauwelijks iets over voor jezelf. De nieuwe pakjes en jasjes komen dan ook meestal rechtstreeks van de markt waar de lapjes een tientje kosten.

vrouwenkorenfestival

Ons vrouwenkorenfestival

Ik keek ernaar uit met spanning met ook wel verwachtingen ik voelde me expressief met mogelijkheden en uitspattingen naar verschillende richtingen op het podium in een workshop of gewoon tussen vrouwen Er was ruimte aandacht, talent kracht, warmte, aanmoediging en verwondering iedereen was er en er blijft een warme herinnering als een roes aan ons festival

Sylvia van Femmeuse

De opzet van het vrouwenkorenfestival

Het idee voor een vrouwenkorenfestival is ontstaan vanuit de behoefte van het Maastrichtse vrouwenkoor Femmeuse, om te weten te komen waar andere vrouwenkoren zich zoal mee bezig houden.

Nu we twee jaar bestaan wilden we heel graag weten, wat andere vrouwenkoren voor repertoire zingen, wat haar doelstelling is, hoe haar presentatie is en met wat voor problemen zij te maken hebben.

In de opzet van het festival kwam dit duidelijk tot uiting: centraal stond n.l. de presentatie van alle koren die deelnamen aan het festival en een workshop "uitwisseling" op zondagmorgen, waarin vertegenwoordigsters van alle koren ervaringen uitwisselden.

Duidelijk ondergeschikt hieraan waren alle andere activiteiten, die ook vaak gelijktijdig plaatsvonden; workshops, open podium en film.

De hele organisatie voor het festival was in handen van een groepje van acht à tien vrouwen uit Femmeuse, die vorig jaar als werkgroep uit het koor gestart zijn met de voorbereiding voor dit festival, en daar vooral het laatste half jaar keihard aan gewerkt hebben.

Aan deze werkgroep was grotendeels het succes van dit festival te danken; niet alleen in haar totaliteit liep alles gesmeerd, maar vooral was er

ook aan vele details aandacht besteed, die vanaf het begin sfeer en een onderling gevoel van saamhorigheid tot stand brachten.

Ik denk b.v. aan de verwelkoming met even zo vele vlaaien als deelnemende koren, waarbij op iedere vlaai een vlaggetje stond met de naam er op van een van de deelnemende koren. Tevens was er voor ieder koor een speciale gastvrouw van Femmeuse.

Vervolgens het welkomstlied, gemaakt door de organisatie, waarin over ieder koor een couplet werd gezongen. Het samen zingen van enkele liederen, waardoor iedereen gelijk in de stemming kwam. De grote flaps aan de muur; voor ieder koor één, waar iedereen opmerkingen, kritiek en suggesties over de presentatie kon opschrijven. Het boek bij de w.c.'s, dat als een soort gastenboek voor het festival diende. De goede geluidsapparatuur, waar ook opnames mee werden gemaakt waar ieder koor een bandje van kon bestellen. De kleine, maar mooie expositie van beeldende kunstenaressen uit Limburg.

De workshops die een groot succes waren; o.m. improvisatie, presentatie, teksten maken, arrangeren. De, nog immer actuele en vaak ontroerende film over de orkeststrijdige Antonia Brico. En niet te vergeten tenslotte al die koren die overal uit het land naar Maastricht waren gekomen om aan het festival deel te nemen. Dat waren:

Veemkoor uit Amsterdam
Onwijs uit Delft
Koorhaar uit Haarlem
Bombarie uit Den Bosch
Toontje hoger uit Nieuw Vennepe
Eigenwijs uit Werkendam
Hellevegen uit Hellevoetsluis
Houten keeltjes uit Dordrecht
Averechts uit Groningen
Sirenes uit Leiden
Verzetje (alleen de vrouwen) uit Utrecht
Femmeuse uit Maastricht
waarbij Clitoria uit Leuven en
Das Internationales Frauenchor uit Frankfurt
zorgden voor het 'buitenlandse' geluid.

Voor iedereen was dit een unieke gebeurtenis om elkaar te horen en te zien en van elkaar te leren. Een volgende keer zouden misschien de presentaties op zich wel wat korter kunnen (we weten nu wie en hoe we allemaal zijn!) en zou er misschien wat duidelijker ruimte gemaakt kunnen worden voor uitwisseling. Ook de functie van het open podium kon naar mijn idee nog wel wat meer uitgediept worden en ik denk, dat met mij wel meer vrouwen benieuwd waren naar wat er in alle workshops gedaan is. Maar verder niets dan lof, de sfeer was enorm stimulerend en enthousiast, hopelijk tot het volgende korenfestival!

Annet Habets

verzustering

Mia van de redactie, onze slaapvrouw in Maastricht, belde op en vroeg of wij niet iets over verzustering wilden schrijven. We waren daar erg blij om, want op deze manier kunnen wij nog eens dank zeggen voor dit mooie festival.

Verzustering hebben wij het sterkste gevoeld op het moment van ons optreden, we waren erg nerveus. We waren meteen als tweede koor aan de beurt, na het uitstekende optreden van Koorhaar uit Haarlem. De levendige bijval van de vrouwen heeft ons gedragen van lied tot lied, ons gesteund en verwarmd. Deze belangstelling voor ieder koor werd nooit minder, ook na het 12 e koor niet.

De vrouwen luisterden gespannen naar ieder lied en gingen ook spontaan mee en klaptten enthousiast in de handen. Ongeacht het talent of de perfectie werd aan alle koren zusterlijke liefde gebracht in de waardering van de inspanning en de plankenkoorts, de fantasie en de humor. Concurrentie en prestatienormen, die bijvoorbeeld voor mij een deel van de nervositeit uitmaakten, voor ons optreden en die een deel van ons leven uitmaakt, waren helemaal niet meer

geldig. Als we meer tijd hadden gehad, zou het in deze atmosfeer ook mogelijk geweest zijn, kritiek uit te oefenen omdat het een zusterlijke kritiek geweest zou zijn, een kritiek die nodig is voor elk koor om beter te worden en te groeien.

Deze verzustering was ons aller bijdrage voor het festival, naast de vele fantastische liederen en teksten en de moeite met de voorbereiding van de optredens.

De tot standbrenging van dit klimaat hebben de vrouwen van het Maastrichtse koor, de vrouwen van Femmeuse, met de goede organisatie en de samenstelling van het festival tot stand gebracht.

De idee, gastvrouwen te kiezen voor ieder koor, was heel mooi. Op deze manier konden wij gelijk ervaringen en teksten uitwisselen en voelden wij ons van het begin af aan thuis.

Een heel bijzondere relatie krijg je ook meestal met de vrouwen waarbij je kunt slapen. Deze gewoonte is ondertussen een vaste traditie in de vrouwenbeweging en draagt meer en meer bij tot de overwinning van vreemdheid tussen de vrouwen in de hele wereld.

Barbara Flöter en Brigitte Sellach

iets over kwaliteit.....

Ja, ik zou iets schrijven over kwaliteit binnen ons vrouwenkorenfestival. Als ik de koren nog eens in gedachten voorbij laat gaan dan vind je het ene koor toch beter dan het andere als je let op afwerking, begeleiding, zuiverheid of originele teksten. Het doel van het weekend was niet koren te beoordelen maar te komen tot uitwisseling van ervaringen en ideeën. Ik heb in dat weekend en ook daarna vraagtekens gezet wat betreft de kwaliteit van de optredens.

Het viel mij op dat veel koren zingen over vrouwen die meer kwaliteiten en capaciteiten hebben dan hun normale bezigheden binnen de keuken en het huishouden. Iets waar ik het zeker mee eens ben maar het moet dan niet blijven hangen bij daar een liedje over zingen. Er kwamen dit week-end heel wat talenten naar boven borrelen maar vaak bleef het daarbij. We moeten er niet alleen over zingen maar er ook naar streven dat onze talenten overkomen. Dat ze uitgewerkt en afgewerkt worden, anders wordt het vervelend steeds weer te moeten luisteren naar toch steeds weer terugkomende onderwerpen. Wij vrouwen zingen veel over onze onderdrukte kwaliteiten maar letten daarbij niet op de kwaliteit van het optreden. Ach ja, het moet toch leuk blijven, hoor je dan vaak. We moeten een vrouwenkoor blijven en als je zo perfect muziek gaat maken krijg je een mannenmentaliteit. Is dat zo? Ik vind dat je best naar perfectie kunt streven en toch

een vrouwenkoor kunt blijven. En als je het allemaal niet zo perfect wilt, kun je er toch naar streven dat de kwaliteiten overkomen. Vooral ook omdat de meeste koren als doel hebben manifestaties en demonstraties te ondersteunen. Dan wil je het publiek toch bereiken? Of je dat nu doet d.m.v. humor, perfecte begeleiding, meerstemmigheid of originele teksten. Als je als publiek naar een koor zit te luisteren en kijken dan wil je niet alleen naar liedjes luisteren maar verwacht je dat er iets gebeurd op dat podium; dat je door iets geraakt wordt. Dit is mij dit weekend bij een paar koren overkomen en ik merkte dat verschillende koren duidelijk zochten naar een vorm om het publiek te bereiken. Maar er waren toch ook een aantal koren waarbij ik niets voelde en het al vlug vervelend vond ernaar te luisteren en me afvroeg wat hun redenen waren daar op dat podium te gaan staan. Want, ik vind het belangrijk voor een koor dat je er in de eerste plaats plezier in hebt samen muziek te maken, maar als je op een podium staat zing je voor publiek en dan moet je als koor niet blijven steken in de saamhorigheid en het plezier samen, maar dan moet je daarvan ook iets overbrengen naar het publiek. En dit heb ik wel vaker gemist. Ik hoop dat we door het luisteren en kijken naar elkaar iets meenemen naar onze repetities en gaan zoeken en streven naar betere kwaliteit in wat voor vorm dan ook. Want ook vrouwen kunnen kwaliteit brengen!

Sylvia

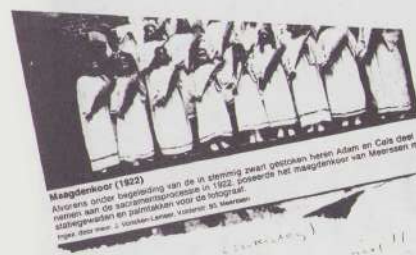
Tennissen, zonnebaden...
 de niet dat wat de...
 meest...
 als...
 heel...
 We...
 nu...
 van 2 jaar...
 voor mij...
 ...
 ...
 ...
 ...

Leuk...
 volgend jaar...

22 mei - Eeg...
 voor een...
 leuke...
 en dan...
 dat de...
 de...
 De...
 goede...
 ...

Publiek was...
 met de...
 die je...
 geen...
 ...

Prima festival...
 ...

Maagdenkoor (1923)
 Akvarels onder begeleiding van de in stemmig...
 namen...
 ...

...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...

Ik zie, ik zie..... Marushka, Tessa

Enkele maanden geleden maakte Marushka haar tweede elpee, getiteld 'Ik zie, ik zie'. 'n Plaat met tedere, navrante, soms bijtende teksten. Liedjes voor vrouwen over vrouwen met tekst en muziek van Marushka die ze tevens zingt.

De arrangementen en muzikale hoofdleiding werd verzorgd door Tessa.

-Op de feestavond, na het korenfestival, hebben al veel vrouwen met Marushka en haar Band kunnen kennismaken-

Wij vonden de liedjes zo goed dat we besloten nader kennis te maken met Marushka en Tessa.

Op 'n druiliger dag reden we naar Leiden om haar te interviewen. Ruim 'n uur te laat stonden we voor haar woning. Middels een trekkoord ging de deur open en via 'n smalle trap kwamen we in een ruime kamer. 'n Rondvliegende vogeltje, ' grote hond en Marushka en Tessa op ' stapel kussens op de grond. Met thee en koffie toeboek werden we verwelkomd en na ' korte kennismaking begonnen we met dit interview.

Hoe ben je er toe gekomen om liedjes te gaan schrijven?

Marushka Bij het kabaret ben ik begonnen. Daarvoor schreef ik al jaren, maar in het kabaret, met Tessa ben ik dingen gaan uitwerken en dat werd steeds meer.

En het kabaret, hoe ben je daarin verzeild geraakt?

Marushka Ik vind het leuk om te spelen, te acteren en toen hebben we met een aantal vrouwen een theatergroep opgezet. De combinatie van zingen en spelen vind ik leuk.

Heb je een bepaalde regelmaat in schrijven?

Marushka Dat ligt aan mijn bui en waar ik mee bezig ben. Soms heb ik gewoon geen tijd om liedjes te schrijven. Nu ben ik b.v. bezig een nieuwe produktie voor Ravage te schrijven. Dan ben ik bezig aan een theaterproduktie en ligt de rest stil.

Tessa In sommige periodes van Ravage (de theatergroep) schreef je ineens heel veel.

Marushka Ja, toen schreef ik ineens heel veel. Zo zit mijn leven in elkaar. Mijn leven gaat met pieken en dalen en dus gaat het ook met schrijven zo.

Na o.a. de opnames van 'Ik zie, ik zie' doe ik in elk geval ' hele poos niets.

Schrijf je ook gedichten, los van liedjes?

Marushka Ja, ik heb dingen die ik schrijf en niet in ' groot naar buiten wil brengen. Soms voor mezelf of voor iemand anders. Die teksten zijn ook ingewikkeld op een bepaalde manier. Ik kan daar veel meer symbolen in stoppen dan voor liedjes op de plaat, veel meer doorslaan in het poëtische, omdat ik dan geen rekening hoef te houden met publiek.

Soms pas ik teksten aan en laat ingewikkelde symbolen er uit.

Is dat niet jammer, enerzijds?

Marushka Soms is dat jammer en soms ook moeilijk omdat ik erg in symbolen denk. Maar een tekst vol met symbolieken is niet meer te volgen en dan heeft het niet veel zin om die naar buiten te brengen.

Als hetgeen ik wil zeggen niet duidelijk wordt. 'Diefje met verlos' is een nummer op de plaat, waarbij ik absoluut geen concessies heb gedaan met mijn tekst.

Er zijn vrouwen die schrijven en in de gangbare taal haar gevoelens niet kunnen uiten. Heb jij daar geen moeite mee?

Marushka Ja, met de symbolen en de poëtische kanten. Ik moet er in ieder geval rekening mee houden, als ik liedjes op de plaat zet, dat het begrijpelijke taal is.

Op het moment dat een taalverandering kollektief gebeurt, is dat wat anders. Natuurlijk kun je zeggen dat iemand ermee moet beginnen en ik vind dat ik daar, in die zin, al mee bezig ben. Er zijn mensen die kritiek hebben op mijn teksten, die vinden dat het b.v. taalkundig niet klopt.

Ik vind mijn teksten uitstekend want ik ga van een heel andere waarde uit.

Tessa Ik vind trouwens dat bij 'Ik zie, ik zie', de teksten slimmer vergemakkelijkt zijn dan bij de vorige elpee 'Herovering'. Bij Herovering kost het soms nog veel meer woorden om duidelijk te maken wat he bedoelt.

Marushka 't Gaat niet zozeer om vergemakkelijking als wel omdat 't begrijpelijk is op het moment dat wij spelen en ik zing, dat mensen kunnen volgen wat ik zeg. Bij 'n gedicht is dat anders, dat kun je overlezen.

Tessa Ik vind 'Ik zie, ik zie' ook soms kernachtiger, daardoor ook weer duidelijker.

Je leven bestaat uit pieken Marushka, zei je eerder. Dat geeft 'strijd om te leven' heel duidelijk weer.

Marushka Ja, 't is de dynamiek van mijn leven. Ik heb die pieken en dalen nodig, dat was mijn hele leven al zo. Ik heb ontzettend veel energie en dan krijg je dat soort tegenstellingen. Ik houd daarvan! Ik moet er anders niet aan denken, nee! Daar loop ik hele erge risikoes mee, dat klopt, maar 't levert me ook te gekke pieken op.

Die zou je niet willen missen voor wat minder dal? Wat meer gelijkmatigheid?

Marushka Nee, absoluut niet!

Gelijkmatigheid daar krijg ik helemaal de zenuwen van. Ik heb dat ontzettend extreem, ik denk dan direkt aan sleur en saai.

Heb je een muzikale opleiding gehad?

Marushka Nee, dat soort dingen doe ik niet, daar heb ik geen zin in. Ik ben een keer met zanglessen begonnen, zo'n zeven jaar geleden. Daar ben ik vier maal geweest en toen opgehouden. Het is een soort discipline waaraan ik me niet wil onderwerpen.

Zo van 'ik moet, moet'.

Gitaarspelen heb je dat jezelf geleerd?

Marushka Ja, maar gitaar is niet echt mijn instrument. Het is meer zo dat ik de gitaar gebruik om melodieën te maken. Voor mij is het belangrijkste, de teksten, mijn stem en hoe ik het breng.

Wanneer begint de samenwerking met Tessa als je een nieuw lied wilt brengen?

Tessa We werken niet samen bij het tot stand komen van een liedje. Dat doet Marushka alleen en daarna gaan we samen kijken wat er instrumentaal bij kan of dat teksten anders moeten lopen omdat dat muzikaal beter uitkomt.

Kennen jullie elkaar al lang?

Tessa Vanaf het kabaret. Ik ben er bijgehaald om liedjes te begeleiden.

Ik heb conservatorium gedaan, maar ben daar nooit bezig geweest met arrangeren. Ik wist niet dat ik dat kon. Het conservatorium is een wedijverende toestand, op prestatie gericht.

Ik heb er natuurlijk wel wat aan gehad, o.m. 'n aantal technieken, maar aan het meewerken aan de plaat hen ik tien keer zoveel gehad.

't Heeft mij enorm gestimuleerd! Dat was heel mooi, de plaat en ook Ravage.

'Ik zie, ik zie' heb je dus ook gearrangeerd?

Tessa Ja, in zoverre dat ik toen veel minder heb gearrangeerd als bij 'Herovering'. Er kwamen nu veel meer muzikale initiatieven van de vrouwen die meespeelden. Ze drukten haar eigen ideeën uit in de muziek. Voor mij was het veel meer muzikale begeleiding dan arrangeren. Bij 'Herovering' schreef ik stukjes en de anderen speelden ze van het papier zonder enige inbreng. Dat was nu heel anders. Ik vond het ontzettend leuk en kreeg een enorme feed-back.

Dan moeten jullie elkaar verdomd goed hebben aangevoeld?

Marushka Dat was ook zo, van het begin af aan.

Kenden jullie de vrouwen van de band?

Marushka Nee, die hebben we allemaal erbij gezocht en het klikte meteen.

Tessa We zijn allemaal vriendinnen van elkaar geworden. De repetities en de opnames, 't was heel intensief samenwerken, ook doordat de vrouwen buiten de repetities om er ook aan werkten, erover nadachten. 't Was heel positief! Veel leuker dan dingen voor te schrijven die klakkeloos worden nagespeeld. Ik vind dat die intentie op de plaat te horen is!

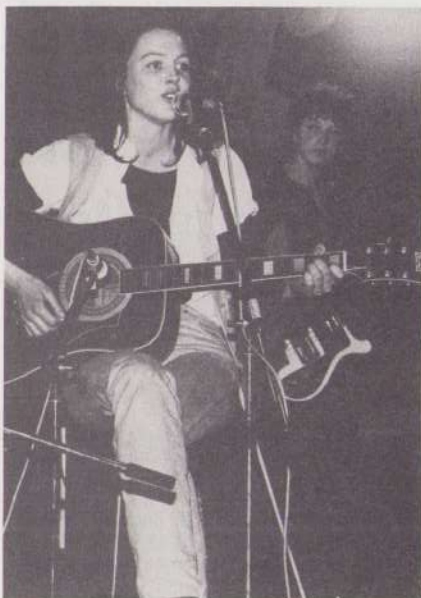
Het is wel zo dat 't life steeds anders wordt gespeeld. Als je de plaat twintig keer hoort, blijft 't hetzelfde, dus staties.

Bij het zingen is het toch ook steeds anders.

Marushka Ja, er zijn dagen dat sommige liedjes me ontzettend raken en andere dagen waarin weer andere liedjes me meer aanspreken.

Hoe heb je dat bij de opnames gedaan?

Marushka Volgens dat gevoel. Als ik dacht nu wil ik dat liedje zingen, deed ik dat ook. Of nu ben ik meer in de stemming voor dat liedje, dan zong

ik dat -alhoewel dat natuurlijk wel begrensd is door de tijd die je hebt voor de opnames- en dat hebben we met de instrumenten ook zo gedaan. Tessa Daarom is de plaat, op die manier, ook heel uniek!

't Is handiger (vooral voor de technicus) om een band achter elkaar af te werken. Toch kozen we voor die andere manier, met als consequentie wat meer tijdverlies.

Is de plaat in eigen beheer uitgebracht?

Tessa Ja, en dat was voor mij een openbaring, dat je zoiets gewoon kunt doen. Je moet natuurlijk wel geld lenen en dan kun je starten. Onafhankelijk van wie ook.

Marushka We hebben 'Ik zie, ik zie' kunnen maken door de verkoop van 'Herovering'. Je haalt de onkosten eruit.

Tessa Gedeeltelijk is het een gok, gedeeltelijk ook niet. Doordat we al een tijd optreden in het kabaret, weet je wat vrouwen graag willen horen. Het zou heel leuk zijn als vrouwen veel meer van dat soort dingen zouden doen, zoals zelf theater maken enz., maar het lijkt vaak onbereikbaar.

Wat vind je van de kritiek in de volkskrant. Daarin stond onder meer dat je gewaagde dingen zei b.v. als je het hebt over die verziekte mannenmaatschappij.

Marushka Ik vind dát niet zo gewaagd, ik vind het veel gewaagder om heel andere gevoelens/emoties onder woorden te brengen, die in jezelf spelen als vrouw.

De hele plaat is erg gericht op vrouwen, maar hoe ga je nu met mannen om. Die kom je overal tegen of je wilt of niet?

Marushka Ik ga met een paar mannen om. Er zijn criteria waar mannen aan moeten voldoen, wil ik met ze omgaan. Er zijn ook mannen waar ik wel degelijk om geef, maar wel op een heel andere manier dan ik om vrouwen geef. De verschillen zijn duidelijk en dan is het werkbaar. Ik steek daar verder geen energie in. Wat er is, is er en wat er niet is, is er niet! Ik ga dan niet ontzettend vechten om die verschillen op te heffen. Dat zou anders zijn als ik intensieve relaties had met mannen, dan zou ik daar veel meer tijd in steken.

Laatst las ik dat verschillende filmmakers 'De stilte rond Christine M' beschouwden als de beste nederlandse film van vorig jaar. Het zou net zoiets zijn als mannen die waardering opbrengen voor jouw plaat.

Marushka Het is een voorwaarde voor mij om met mannen om te gaan, dat ze in elk geval een aantal stadia doorlopen moeten hebben. Ik vind het normaal -om bij Christine M te blijven- dat ze dat een goede film vinden. Als het niet zo zou zijn, kan ik niets met ze.

Dat heb ik ook naar vrouwen toe. Lang niet alle vrouwen spreken me aan. Met sommige kan ik niets beginnen, met andere heel veel.

Marushka Dat heb ik ook. Ik leef met vrouwen in een bepaalde groep. De groep is ook vrij klein, maar daar wil ik energie in steken. Daarnaast ken ik veel vrouwen bij wie ik dat niet wil. De confrontatie via de plaat is dan ook heel duidelijk. Vrouwen die in 'n hele hetero-kultuur leven of die met zich meebrengen en van daaruit reageren of vrouwen die vanuit haar pottenkultuur reageren.

Heb je ook weleens bij optredens dat uitsluitend negatief wordt gereageerd?

Tessa Nee, dat hebben we niet gehad, maar wel laatst -bij een optreden in Den Haag- waren ca.400 vrouwen, waarvan een gedeelte ons graag wilde horen en een groter gedeelte niet. Dat was heel moeilijk!

Marushka Er was daar echt een pottenscene die de harde lijn voert en die een beetje de regel hanteert van; Als je lesbies bent is het goed of dan zijn we er.

Tessa En die kunnen absoluut niet tegen de teksten van Marushka.

Marushka 't Is te emotioneel.

Beoel je dat ze ontbloeit zijn van gevoelens?

Marushka In ieder geval proberen ze haar gevoelens op elke manier weg te houden. B.v.,

tijdens een optreden zag ik een aanvoerster van zo'n scene geboeid luisteren, maar toen ze zich realiseerde dat ze daarvoor eigenlijk niet was gekomen, schakelde ze meteen om.

Ik kan me voorstellen dat je nog intensiever zingt en dat 't nog meer raakt als je emoties bij je publiek ziet.

Tessa Dat merk ik ook. Als je vrouwen op een bepaalde manier ziet kijken en reageren, dan speel of zing je met de dubbele intensie.

Marushka Ja, dat was ook in Den Haag zo. 't Was een moeilijk optreden. Vrouwen achter in de zaal waren aan het klieren en de vrouwen voorin gingen staan zodat ze te zien waren. Dat was voor mij een enorm steunpunt.

Tessa Het was een rare avond. 't Was duidelijk dat er iets aan de kaak gesteld werd. 't Blevens verdeelde groepen.

Later bij een optreden in Leiden, waren er een aantal van die Haagse vrouwen en wij stelden ons weer een moeilijke avond voor (we hebben al behoorlijk veel confrontaties gehad, ook agressieve), maar het grootste gedeelte van het publiek reageerde zo positief dat die andere vrouwen gewoon in het niet vielen.

't Was wel even een stukje strijd! Vanuit Ravage kunnen we veel meer vertellen over dat soort confrontaties, want met de nieuwe groep hebben we nog niet zoveel opgetreden.

Marushka In een produktie van Ravage zong ik 'Uit angst voor alleen' en daarna kwam een vrouw me bedanken

Ik merk ook vaak dat vrouwen niet durven reageren, dat vind ik heel jammer! Dan loop ik rond en ben Marushka en heb reacties nodig.

Houden jullie ook weleens discussies na afloop?

Marushka Met het kabaret deden we het altijd na afloop in kleine groepjes. Bij de nieuwe produktie hebben we besloten het niet te doen. Bij de volgende -die over macht gaat- misschien weer wel. Niet napraten is ook vanuit ons eigen belang. Je voert zo vaak dezelfde discussie, met dezelfde vragen.

Tessa Vaak wisten we van te voren, nu komt vraag zo en dan vraag zus.

Marushka Op een bepaald moment ontgroeit je het. Je bent niet meer bij jezelf en 't lijkt of je een soort toneelstuk opvoert. Dat wil ik niet!

Ik heb verschillende stadia doorlopen en ben aan iets anders toe om verder te komen. 't Is soms moeilijk om te kijken in hoeverre je, je eigen groei ondergeschikt maakt, wat je wel en niet meer nodig hebt.

Je groeit zolang je leeft en ieder mens maakt verschillende stadia door. Van daaruit kun je anderen ook een hoop stimulans geven.

Marushka Het is zo, als ik van mezelf uitga, dat ik voorstellingen wil geven. 't Napraten is dan net iets teveel. Dat zijn mijn grenzen! Ik vind dat vrouwen daar dan andere vrouwen

voor kunnen uitkiezen om erover te praten, iemand die dichterbij haar situatie staat.

Hebben jullie nog nieuwe plannen?

Marushka Ja, de nieuwe produktie van Ravage dus, over macht.

Tessa Verder dat we met de nieuwe groep rond 'ik zie, ik zie' willen doorgaan met optredens en nieuwe dingen. Het zou zonde zijn om dat te laten liggen. Het is zo uniek en we willen heel zeker met elkaar verder gaan.

We zien elkaar heel veel, ook nu we niet zoveel optreden.

Dat jullie niet veel optreden, ligt dat aan jullie?

Marushka, Tessa Management!

Tessa We moeten gewoon een goed management hebben, vrouwen die daar goed voor zorgen. Op 't moment zitten we daarmee een beetje in de knoop. Er zijn twee vrouwen die het doen, maar bepaalde zaken heel moeilijk vinden. Doorzettingsvermogen, lef, vergaderingen, structuur is nodig. Het is heel veel werk. Ver-

der moeten er veel goede ideeën komen van hoe we verder kunnen gaan. Belangrijk is dat het verdient om bekend te worden zoals we nu hebben gewerkt. Helaas wordt dat niet voortgezet in het management dat achter blijft bij de groei die we als muziekgroep hebben gemaakt.

Kunnen jullie er gedeeltelijk van leven?

Tessa Nee, we kunnen er niet van leven. Alles wordt in een potje gestopt voor nieuwe activiteiten.

Marushka Het zou heel leuk zijn, maar het is onderbetaald. Ik zit in de uitkering.

Voor Ravage is er wat subsidie en dat gaat allemaal in de produktie zitten en geld voor optredens in 'n bus, decors, oefenruimte enz. Iedereen werkt mee op basis van een uitkering.

Tessa Maar je weet niet hoe het zich gaat ontwikkelen. Tenslotte hebben we van de opbrengst van de vorige plaat de nieuwe kunnen financieren.

Wie weet hoe dat verder gaat!

Interview: Ted en Mia

diefje met verlos

jouw waarheid
mijn waarheid
welke waarheid
wat is waar
ik kruip onder
de tafel
en bekijk de wereld
farden door mijn hoofd
idealen dromen
gaan en komen
keuzes maken
kiezen om te groeien
zoveel bomen
't wordt een bos
diefje met verlos
waar wil jij wonen

een nieuwe groep
een nieuw gezicht
waar blijft 't jouwe
loop niet weg voor
verdriet
't hoort ook bij jou
wie kent 't moment
de wekker
is getikt
mensen delen
zoveel spelen
rararara wie is daar
je eigen benen
leren die van anderen
niet te lenen
je eigen benen

lesbies biseksueel
heers en verdeel
je wilt geen norm
je eigen vorm
maar achter dat hok
daar staat een stok
het eigenlijke doel geluk
je was weer naïef
't was weer zo'n dief
het doel heiligt
't middel niet

morgen

morgen
wil ik bij je zijn
morgen
wil ik naar je kijken
morgen
wil ik jou
zo stevig omarmen
dat onze ademhaling
even verstilt
morgen
ontvoer ik jou
ver weg van hier
morgen
laat ik je zoveel
zien van mij

nu is 't morgen
en je staat voor me
zo lief zo mooi
dan kijk ik niet
loop langs je heen
en vergeet wat ik
gisteren ook weer wilde

ik wilde bij je zijn
naar je kijken
je omarmen
je ontvoeren

nu maak ik ruzie
om weet ik veel wat
schreeuw mezelf voorbij
loop de deur uit
met veel te grote stappen
straten verder
begin ik te denken
wat ik overmorgen
met je wil
dan wil ik
bij je zijn.....

(ver)gelijken: =poppenkast

na 'n nachtelijk sommetje heb ik diverse vóór-en afkeuren redelijk in evenwicht.

loop ik verveeld weg bij situaties die nogal wat mensen aardig vinden en geef ik applaus bij toestanden waar anderen geschokt of walgend op reageren.

op deze afwijking krijg ik geen antwoord wanneer ik -zelf analitiserend- 'n duik neem in mijn prille jeugd-want zelfs in mijn jongste herinnering weet ik nog b.v. dat ik o.a. poppenkast hartgrondig haatte, leeftijdgenootjes daarentegen konden dat beschouwen als het toppunt van kulturele verrukking-ook al was katrijn nog zo'n kenau. ik kreeg geen enkele identifikatie los-evenmin kon ik er mijn 'kleuteragressie' in kwijt omdat ik die niet had- minachtend zag ik toe dat vooral de mimiek ongewijzigd bleef en jan klaassen's grijnzende houten kop jammerend bleef lachen ook al werd die in een aangepaste potloodslipjer rondgedraaid-

het allerergste kwam onvermijdelijk als alle kraaiende vingertjes krijsend gingen verraden waar 'n eventuele slechterik zijn val had opgesteld-zodat het verhaal totaál naar de knoppen was--ik woedend ertussen uit en mijn moeder in paniek-poppenkast.....

eenzelfde kan ik ervaren bij z.g. feministies vrouwentoneel of -film.

ik vind niet alles wat vrouwen doen per definitie

goed, maar geef ik het wel per definitie een kans-betrap ik me erop dat ik b.v. al 10 jaar geleden uitgelachen ben bij het nadrukkelijk vertonen van lippenstift-dragende tutjes die ook nog sidderend op 'n mannelijke heerser zitten te wachten.-de groep aktrieses die ons dit humorloos toont krijgt tot mijn verbijstering de kraaiende handjes op elkaar-

op zo'n moment kan ik hevig snakken naar iets dat in deze sub-kultuur minder nobel of edel is-poppenkast.....

met een vergelijkbare sensatie kan ik toekijken bij gelegenheden die eigenlijk mijn diepe afkeuring zou moeten oproepen.

en zie ik het weer niet goed!-zo leef ik op bij 'n knallende ruzie die schokkend en onverwacht plaats kan vinden tussen vrouwen-hoe vrediger-kneuteriger en zachtmoediger de situatie voorheen is-des te gretiger geniet ik-alleen al het observeren van de 'niets-mee-te-maken-hebben'--aanwezigen brengt me in 'n toestand van verrukking-óók poppenkast.....

maar wel iets aktueller en spannender-bevredigd ga ik naar huis-nee geen applaus, maar er is tenminste iets gebeurd en wel uit het leven gegrepen.

R

DE PIJL UIT HET ZIEKESFONDS.

HALLO MEIDEN,

Wij zijn 7 meiden tussen 14-21 jaar die een meiden groep starten omdat we het leuk vinden met meiden onder elkaar vanalles te onderenemen en over 'meidenzaken' te praten. Die meiden zaken kunnen uiteenlopende dingen zijn. Zoals:

Buiten dat gaan we ook vanalles doen:

- cabaretgroep
- oorbellen maken
- zachen
- muziek maken
- uit eten gaan
- buttons maken

lijkt je dit wel leuk en zou je best wel eens willen komen kijken dan kan dat. laat dan wat van je horen via de meiden telefoon of kom eens op een dinsdagavond langs in het vrouwenhuis van 20.00 tot 22.00 uur.

enpaginaas meidenpaginaas meid

Hoi,

Ik ben Marlies van 14 jaar
 Ik word heel vreemd aangekeken omdat ik de kleren aantrek die ik zelf wil. Ik word meestal ook ouder geschat.
 Ik draag het liefst een zwart gewerde spijkerbroek en een paar plaskit laarzen met kijgermotief rose en zwart, een fluo-riserende rose trui, een bolbertjasje met een zwarte bolhoed.
 Ik me daar in het fust maar dat mag waarschijnlijk niet want ik krijg allemaal scheldnamen naar mijn hoofd geslingerd maar dat kan ik nu wel verdragen en ik ga door met kleren aan te trekken waar ik me fijn in voel.

Marlies

reacties, kleding, stukjes etc. kun je opsturen naar:
 postbus 934
 Maasbicht

neidenpaginaas meidenpaginaas meid

vrouwen in de overgang (vido)

(vervolg nr. 17)

In de uitgave van december 1982 werd in het artikel "Vrouwen in de overgang" vooral de nadruk gelegd op de medisch-biologische aspecten. De redactie schreef het al in haar na-woord: hiervoor werd gekozen naar aanleiding van vragen van vele vrouwen die "eindelijk" wel eens wilden weten wat er zich nu eigenlijk in hun lichaam afspeelt - tengevolge waarvan er allerlei klachten kunnen ontstaan. Deze benaderingswijze vraagt echter wel om een vervolgartikel. Psychische en maatschappelijke factoren spelen namelijk eveneens een belangrijke rol bij alle symptomen die zich tijdens het klimakterium voordoen, kunnen voordoen althans. Bovendien valt er ook over de inhoud van het VIDO-werk iets méér te vertellen dan in het vorig artikel reeds gedaan werd.

Psychische factoren

Veelal staat de angst centraal. Genoemd werden reeds: de angst om "gek" te worden, om alleen thuis te zijn, een warenhuis in te gaan, zich op straat, op reis of in grote gezelschappen te begeven, angst ook voor het reeds hebben of krijgen van een lichamelijke ziekte. Een beklemmend en vaak ook pijnlijk gevoel rond het hart, bijvoorbeeld, is een veel gehoorde klacht en zelfs een prima uitslag na uitgebreide onderzoeken vermag deze angst niet weg te nemen.

Een grote rol speelt helaas: de angst voor de angst. "Ik ben zó bang om bang te worden, dat ik dit en dat en dat niet meer doe". Het isolement waarin men daardoor dan terecht komt werkt klachten over eenzaamheidsgevoelens in de hand, terwijl ook het zelfvertrouwen erdoor ondermijnd wordt. "Wie ben ik nog, wat mag ik nog, wie heeft me nog nodig". In deze levensfase worden ook psychische verschijnselen die men reeds kende van zichzelf, versterkt. Een nerveuze vrouw noemt zichzelf nu hyper-nerveus, een toch al weinig opgewekte vrouw ervaart zichzelf nu als neerslachtig, een moeilijke slaapster vertelt nu helemaal niet meer aan haar nachtrust toe te komen.

het achteruit gaan van haar geheugen, thuis of op het werk, niets meer georganiseerd krijgen "omdat die hersens niet meer willen werken", het vervreemd raken van jezelf, het hoort er allemaal bij, althans, het kan erbij horen. Want uiteraard hebben niet alle vrouwen alle klachten en komt zelfs meer dan 30% van de vrouwen in de leeftijd van 40 tot 60 zonder noemenswaardige ongemakken door deze periode heen.

Maatschappelijke factoren

Even ronduit gesproken: maatschappelijk ligt de ouder wordende vrouw eruit, zij is niet meer aantrekkelijk voor de samenleving, zij is dan ook volledig afwezig in het openbare leven. "Je ziet ze gewoon nergens" zei iemand onlangs.

De vraag naar het waarom ligt dan voor de hand. Welnu, hoe ging het vaak?

- De eventuele baan die zij vóór haar trouwdag had, gaf zij op.
- Deed zij dat niet dan was het carrière maken toch wel aan de man toebedeeld.

- De opleiding die zij misschien wel genoot (maar jongens gingen vóór), is na zoveel jaren niet meer aktueel.

Een ieder moet zien gebeuren dat vele vrouwen, de middelbare leeftijd bereikt hebbend, zittend in een leeg huis met bijna lege handen, zich nu dus weg.

- Tijd voor geheel andersoortig vrijwilligerswerk had zij niet, gunde zij zichzelf niet of werd haar niet gegund.

- Het functioneren in beleidsorganen werd en wordt nog als een mannenaangelegenheid gezien.

En zo is het dan gekomen. Zo is het gekomen "dat je hen gewoon nergens ziet". En zo ook kan eenieder zien gebeuren dat vele vrouwen, de middelbare leeftijd bereikt hebbend, zittend in een leeg huis met bijna lege handen, zich afvragen: "Was dat het dus, mijn leven tot nu toe? Zorgen voor het gezin, daarbij vergetend dat ik er zelf ook nog was? En nu kan ik alleen nog maar "wachtend" verder gaan"? "Wachtend" wordt dan zowel bedoeld in concrete zin: wachtend tot de man thuiskomt of tot de kinderen nog eens langs willen komen, als ook in de zin van wachtend op de ouderdom, ziek worden of doodgaan.

Het VIDO-werk

"Er was eens" een vrouw en die vrouw heette Thea Ferwenda en die Thea ondervond aan den lijve veel van hetgeen in het bovenstaande verteld werd. Zij vocht zichzelf erdoor en besloot vervolgens "iets voor die vrouwen te gaan doen". Dit besluit heeft geresulteerd in de oprichting van een Landelijke VIDO-stichting, Provinciale Organen en ruim 140 plaatselijke VIDO-werkgroepen. In het vorig artikel werd reeds vermeld dat er ook in Maastricht zo'n werkgroep bestaat en waar die gevestigd is. In die werkgroep zijn medewerksters actief die zelf VIDO-vrouw zijn en die via deelname aan een gespreksgroep, bij de werkgroep Kwamen. Samen vervullen zij de taken, zoals daar zijn:

- het organiseren en begeleiden van de gespreksgroepen
- planning van en aanwezigheid tijdens de wekelijkse inloopochtend (iedere dinsdagmorgen van 10-12 uur zo maar binnenlopen voor informatie en advies)
- het verzorgen van voorlichtingsbijeen-

komsten voor diverse vrouwengroeperingen in Maastricht en omstreken

- konsultatie voor hulpverleners in diverse werksoorten en voor studenten
- contact onderhouden met het Landelijk en Provinciaal VIDO-Organen en met het vrouwenwerk in Maastricht.

Dat er ook artikels geschreven worden moge aan de lezeressen inmiddels gebleken zijn; Deze aktiviteit beantwoordt geheel aan de eerste doelstelling van het VIDO-werk: 'De VIDO-vrouw moet herkend en erkend worden'.

Op deze wijze doet de werkgroep haar best om de VIDO-vrouw van nu, niet langer alléén te laten worstelen zoals destijds Thea Ferwenda moest doen, doch hen informatie te geven, van advies te dienen en, voor wie dat wil, samen te brengen in een gespreksgroep van maximaal 8 deelnemers.

"Niet alleen in een hoek, maar samen in een groep", zo luidt het VIDO-devies. De ervaring heeft haar namelijk geleerd dat men daar onder

meer kan leren:

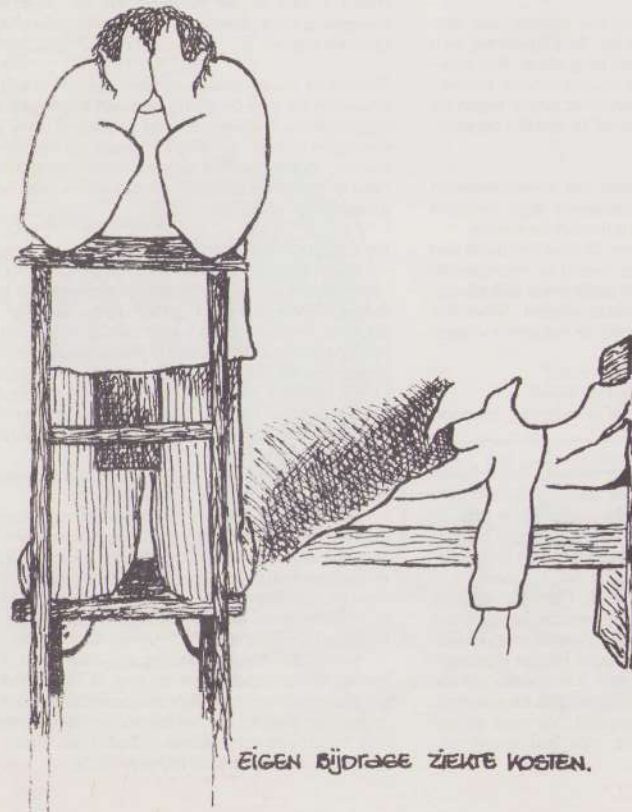
- het vertrouwen in zichzelf terug te vinden
- anders, c.q. beter met haar situatie om te gaan
- het gebruik van kalmerende middelen te beperken
- mogelijkheden te ontdekken om de derde levensfase psoditief en zinvol te beleven.

Tenslotte nog eens het adres: RIAGG (Regionale Instelling voor de Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg Maastricht en omgeving),

Prins Bisschopsingel 22,
6211 JX Maastricht.

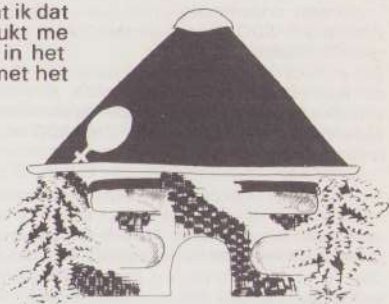
Tel. 043/13131, vragen naar de sekretaresse van het team Preventie, mevrouw Rosette Vossen-Claesen.

Jos Naastepad-van Eijkelenburg

pand perikelen

Hoe staat het met het pand? Als vrouwen mij dit vragen, verwachten ze dat ik dat in één, twee zinnen kan vertellen. En dat lukt me niet. Dat maakt het nu ook zo moeilijk om in het Mooswief te schrijven hoe het er voorstaat met het pand.

De pandgroep is opgericht in 1981 door de 6 basis-emanipatiegroeperingen (vrouwenhuis, meisjes-telefoon, BOB, VIM, VOS, en SOC-FEM platform) om te kijken of het mogelijk is een vrouwen centrum in Maastricht op te zetten. Dit zou een gebouw moeten zijn waar emancipatie-activiteiten met, voor en door vrouwen kunnen plaats vinden. Over het opzetten van zo'n centrum hebben wij (de pandgroep) een nota geschreven. Deze gele nota is in september 1982 besproken in de plangroep voor emancipatie-activiteiten en, via een informatie-avond, met de vrouwen van Maastricht. Besloten werd dat deze nota de basis is van waaruit we verder werken.

Ondertussen zijn we ook aan het zoeken naar een pand. Het blijkt dat er aan de Bouillonstraat een kolossaal gebouw al een jaar leeg staat. Het voormalige DGD-gebouw c.q. de muziekschool. Hoewel we onze bedenkingen hebben, met name tegen de omvang, blijkt dit het enige pand te zijn dat beschikbaar is.

Ondertussen zijn we ook aan het inventariseren welke groeperingen geïnteresseerd zijn om hun emancipatorische activiteiten in een vrouwen-centrum te laten plaats vinden. Omdat het pand aan de Bouillonstraat zo groot is, wordt er voorgesteld om er niet alleen emancipatorische maar ook educatieve activiteiten te laten plaats vinden. Maar dat betekent nogal wat. Dan komen de volgende vragen boven:

- Wie heeft er dan beslissingsrecht?
- Wie beheert en organiseert de boel?
- Kunnen er voor educatieve activiteiten mannen toegelaten worden etc.

In januari 1983 werd er een tweede informatie-avond gehouden waar we met name praatten over de financiële haalbaarheid van dit pand, de organisatie, vrijwilligsters of betaalde krachten en over de aard van de activiteiten (emancipatorisch en educatief?).

De avond verliep nogal chaotisch. Op veel concrete vragen over financiën en organisatie wisten we geen antwoord. Dat moesten we dus nog verder uitzoeken. Er ontstond een nogal heftige discussie over de aard van de activiteiten. Een kleine opiniepeiling wees uit dat het merendeel van de vrouwen wilde dat de gele nota (waarom we met zoveel moeite tot overeenstemming zijn gekomen) uitgangspunt blijft.

Na deze avond sukkelde we wat verder. Kunnen we nu wel of niet dat gebouw aan de Bouillonstraat krijgen? Hoe zit het met de begroting? Die kun je niet maken als je niet weet welke groeperingen meedoen en groeperingen weten niet of ze meedoen als ze niet weten wat het kost en hoe het gaat lopen. Welke nieuwe vrouweninitiatieven komen er (vrouw en werk, kinderopvang, vrouwengezondheidscentrum)? Wat is de houding en de visie van de plangroep en daarmee van de traditionele vrouwen-groeperingen?

Omdat er in de communicatie met de traditionele vrouwen en met de plangroep wat storingen waren opgetreden, hebben we op vrijdag 6 mei vergaderingen gehad van de pandgroep en de plangroep samen. We wilden op deze ochtend vooral duidelijkheid krijgen over de stand van zaken en over wat elke groepering wil of kan.

De volgende knelpunten zijn daar besproken:

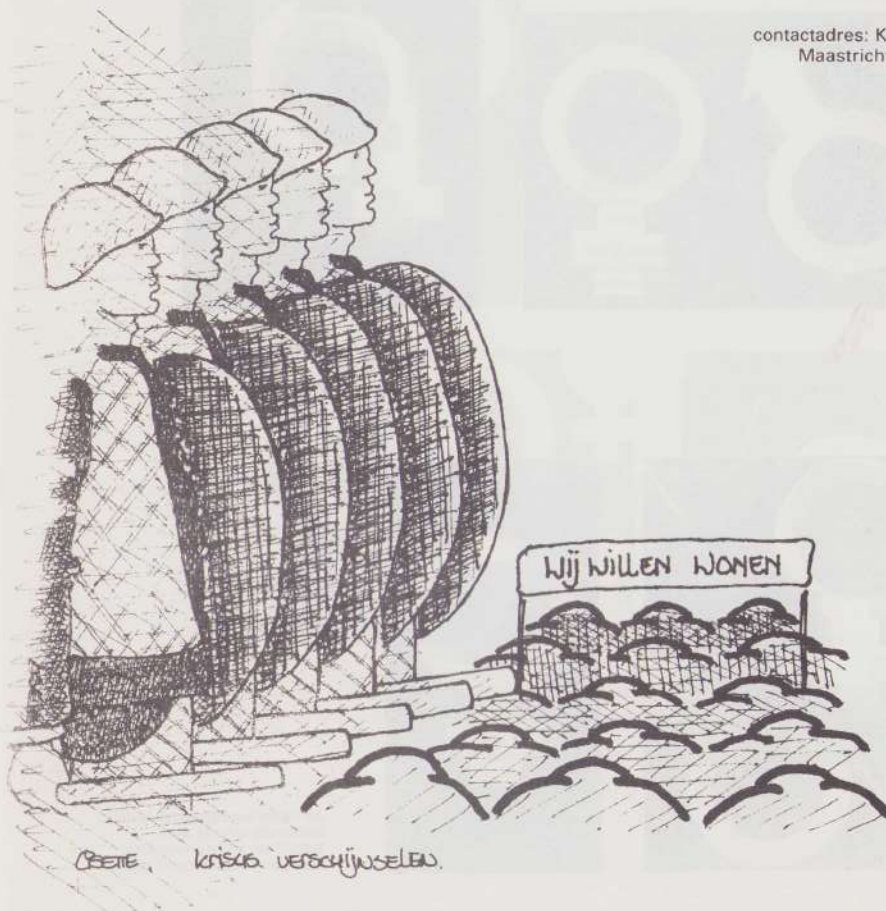
- de exploitatie. De huur van het pand is f 13.000,-, de energie en onderhoudskosten worden bij volledig gebruik geraamd op f 30.000,- per jaar. Of we dit kunnen opbrengen hangt van de gebruikers af. We spreken af dat voor 19 mei elke groepering op papier zet welke ruimtes ze zou willen gebruiken.
- presentatie. Besloten wordt dat de groeperingen die een eigen ruimte hebben die zelf inrichten en onderhouden. Dat betekent dat er verschillende regiems zullen zijn.
- Er zijn fondsen die je aan kunt schrijven voor subsidie.
- beheer. Als er ook educatieve activiteiten in plaats gaan vinden, moet dat gescheiden worden van het emancipatorisch gedeelte. Dat betekent dat er een koepelstichting zou komen die het pand huurt van de gemeente. De stichting kent een emancipatorische poot en een educatieve poot, die verder ieder zelfstandig zijn.
- huur. De koepelstichting zou het pand moeten huren. Maar zolang die er niet is (omdat de educatieve poot nog niet georganiseerd is) kan de pandgroep (en daarna de beheerscommissie) eventueel het huurcontract tekenen. Zodra er een koepelstichting is neemt die het over.

- invulling activiteiten. In de verschillende ruimtes zullen verschillende regelingen gelden. Vrouwen moeten dat van elkaar respecteren. Zo komt er een ruimtelijke verdeling en samenwerking. De emancipatorische groeperingen willen en kunnen zich niet bemoeien met de invulling en organisatie van educatieve activiteiten.

- parkeergelegenheid. Hier is niet veel anders over te zeggen dan dat die slecht is. Misschien is voor één P ontheffing mogelijk.

Kortom: De plangroep staat positief achter het idee van een vrouwen centrum. Hoofddoelstelling van het vrouwen centrum is emancipatie. Als dit te weinig is om het gebouw te vullen wordt er plaats gemaakt voor educatieve activiteiten.

Na afloop van deze vergadering hebben een aantal vrouwen het pand van binnen bekeken. Enige opmerkingen waren: wat groot, te veel kleine ruimtes, te weinig grote ruimtes; er moet heel wat opgeknapt worden; veel ruimte voor nieuwe initiatieven, moeilijke trappen.

Dit betekent dat we (de pandgroep) ons moeten bezinnen over:

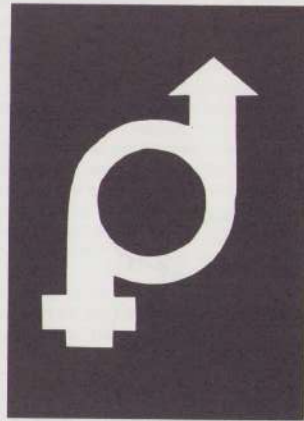
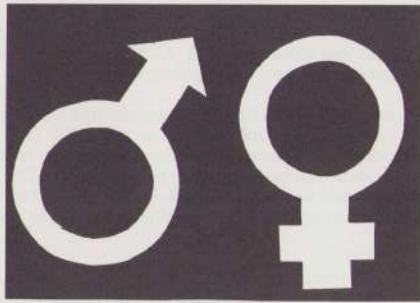
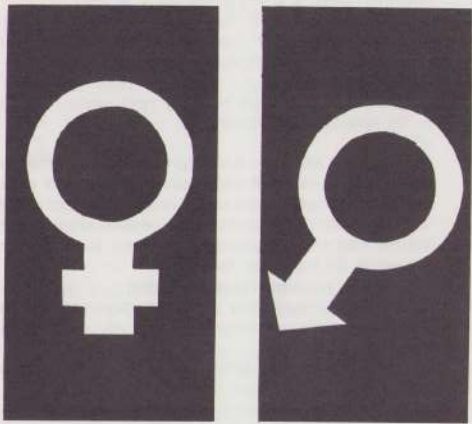
- wat moet er aan het gebouw gebeuren (opknappen, verbouwen) voordat we het willen huren
- wie zal dat betalen zoete lieve.....
- de inrichting
- het verdelen van de ruimtes
- de beheerscommissie

enz.
Hoe lang dit zal gaan duren (onderhandelen met de gemeente, eventueel verbouwen) daar heb ik geen idee van. De optimisten zagen ons dit voorjaar al een vrouwen centrum betrekken; de pessimisten zeggen dat het nog wel een jaartje kan duren. Ik zal blij zijn als we er dit najaar in kunnen.

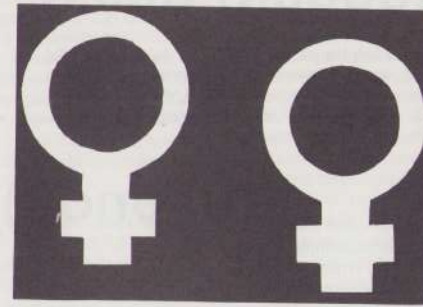
Wel willen we alle vrouwen vragen:

- heb je plannen voor vrouwenactiviteiten die je niet kunt uitvoeren wegens gebrek aan ruimte, zeg het ons.
- weet je stoelen, tafels, kopjes andere nuttige zaken te staan die over zijn, zeg het ons.
- wil je tijd en energie stoppen in het oprichten van een vrouwen centrum, kom bij ons.

Reino
contactadres: Kruisstraat 37
Maastricht tel. 615978

Je ogen krampachtig vrolijk
kijken de wereld aan.
terwijl de tranen erachter
hun gang niet mogen gaan.

ik voel....
het is een goed gevoel
ik wil blijven....
bij mijn gevoel.

ik voel.....
weet je wat ik voel?
warmte en genegenheid
dat is wat ik voel....
met mijn hele lijf.

ik voel....
het is een goed gevoel
ik wil blijven.....
bij mijn gevoel.

Als jij en ik
hetzelfde willen
kunnen we
Samen
de wereld aan.

Als jij en ik
hetzelfde voelen, .
Kunnen we samen
onze onzekerheden aan.

Houden van.....

ontdek je wat houden van is....
dan geeft dit pijn.
Weet je wat houden van is....
betekent.....
Dat ik dan bij je wil zijn.

het huis(houden) delen

Huishouden in de woongroep, huishoudelijke arbeid van vrouwen in woongroepen, Saskia Poldervaart e.a., uitgeverij SUA, Amsterdam 1983. 140 blz. F 17,50. Aanwezig in de bibliotheek van het vrouwenhuis.

boekbespreking

het huis(houden)

Onlangs verscheen bij uitgeverij SUA het boekje 'Huishouden in de woongroep, huishoudelijke arbeid van vrouwen in woongroepen'. De vrouwen die dit boekje samenstelden, wilden uitzoeken of er oplossingen zijn voor de dubbele belasting van huisvrouwen die buitenshuis actief zijn. Bovendien wilden zij nagaan of door middel van kollektivering = gezamenlijke organisatie van het huishouden) de arbeidsdeling naar sekse doorbroken kan worden. Twee vragen die niet voor de poes zijn en al heel wat vrouwen hoofdbreken hebben gekost. De schrijfsters benaderen deze vragen vanuit de -nieuwe- invalshoek van de huishoudelijke arbeid in woongroepen. In het bijzonder willen zij weten of het wonen in woongroepen voor vrouwen een verlichting van de huishoudelijke taken met zich meebrengt, vergeleken met de traditionele gezinssituaties. Zij hebben daartoe vrouwen uit 100 woongroepen naar van 50 met kinderen- geïnterviewd. Het antwoord is: vrouwen in woongroepen zijn minder tijd kwijt aan huishoudelijke arbeid dan huisvrouwen in gezinssituaties. Een 'woongroep vrouw' zonder kinderen is ongeveer 20 uur per week bezig met huishouden en een modale huisvrouw zonder kinderen maar liefst 50 uur per week. Een verschil van 30 uur per week, dat is 1560 uur op een jaar ofwel ruim negen jaar van een vrouwenleven. Waarom is deze arbeidstijdsverkorting voor vrouwen niet veel eerder ingevoerd? Waarom wonen we niet allemaal in woongroepen? Op deze vragen geeft dit boekje geen antwoord en daarmee is de zwakke kant van dit boekje gegeven. Daartegenover staat dat we heel wat wijzer worden over de diverse huishoudelijke regelingen in woongroepen. Maar eerst wat meer over opzet en inhoud van het boek.

Het boek 'Huishouden in de woongroep' bestaat uit twee delen. Het eerste deel is het theoretische deel waarin de bovengenoemde vraagstelling een achtergrond krijgt. Het tweede deel bevat gegevens en een verslag alsmede de conclusies van het onderzoek.

De achtergrond van de vraagstelling bestaat uit twee hoofdstukken: een hoofdstuk over huishoudelijke arbeid en het huisvrouwenbestaan en een hoofdstuk over de geschiedenis en ontwikkeling van kollektieve woonvormen.

Het hoofdstuk over huishoudelijke arbeid geeft in een notedop allerlei discussies en onderzoeken die er over dit thema geweest zijn aardig weer. Vermaatschappelijking van huishoudelijke arbeid wordt als één van de strategieën gezien om de maatschappelijke positie van huisvrouwen te kunnen veranderen. De schrijfsters maken een terecht onderscheid tussen vermaatschappelijking en kollekti-

vering van huishoudelijke arbeid. Bij kollektivering gaat het erom dat een groep individuen een aantal huishoudelijke taken gezamenlijk op zich neemt en daarvoor de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid (onbetaald) draagt. Bij vermaatschappelijking is de staat verantwoordelijk voor huishoudelijke taken en zijn deze meestal ondergebracht bij instituties, bijvoorbeeld krèches. Het laatste deel van dit hoofdstuk geeft een overzicht van de standpunten van politieke partijen en vakbonden over vermaatschappelijking en kollektivering van huishoudelijke arbeid. Een sombere konklusie besluit dit deel, kollektivering en vermaatschappelijking van huishoudelijke arbeid worden veelvuldig genoemd, maar aan het concreet nadenken over en uitwerken van deze eisen is nog nauwelijks aandacht besteed. De ontwikkelingen van kollektieve woonvormen is het tweede onderwerp wat ten behoeve van het onderzoek verder uitgediept is. Het is duidelijk te merken dat er (in de vrouwenbeweging) over dit onderwerp minder systematies geschreven en nagedacht is als over huishoudelijke arbeid. Het hoofdstuk geeft een eerste vooral historische verkenning van dit onderwerp zou je kunnen zeggen. Het streven naar groepswoon is altijd nauw verbonden geweest met het streven naar een ideale maatschappij waarin al het bezit gemeenschappelijk zou zijn. Dit streven is vooral door de utopisch socialisten in de praktijk gebracht. In Nederland zijn 'Walden' met Frederik van Eeden en 'De Ploeg' (van de ploeg stoffen) bekende woon- en werkgemeenschappen geweest. De schrijfsters merken op dat in deze woon- en werkgemeenschappen het huishouden gekollektiveerd was, zij het dat de uitvoering nog volledig in vrouwenhanden lag. Huishoudelijk werk werd dus wel als werk opgevat, maar de arbeidsdeling naar sekse bleef bestaan.

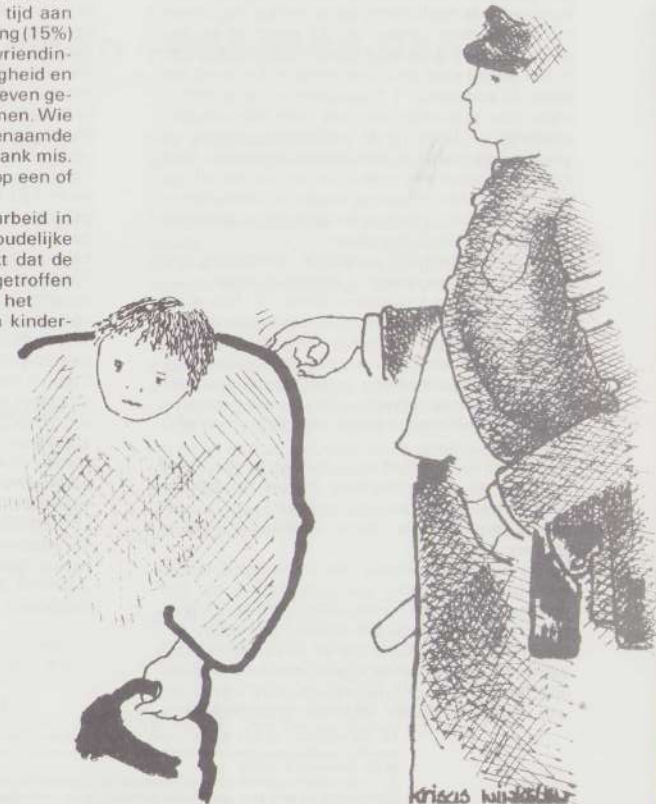
De woon- en werkgemeenschappen en de ideeën erover in het begin van de twintigste eeuw zijn verdrongen door het gezin. Socialistische idealen zoals gelijkwaardigheid en solidariteit werden verstaald in gezinsschap en daarmee min of meer buiten het (kern)gezin gehouden. Als reactie op het gezin ontstond in de zestiger jaren van deze eeuw de kommune. Deze woongemeenschappen hebben het niet lang volgehouden. Er waren te hoge idealen, die in de praktijk niet gerealiseerd konden worden.

De 'vrijheid-blijheid' ideeën leidden ertoe dat de huishoudelijke klussen vrijwel automatisch aan de vrouwen werden overgelaten, aldus de schrijfsters. Opvallend was trouwens dat in kommunen meer mannen dan vrouwen woonden. Kommunen gingen en woongroepen kwamen. In 1980 werd het aantal woongroepen al op 7000 geschat. Volgens de schrijfsters hebben vooral de jongerenbeweging, de kraak-beweging en de Vereniging Centraal Wonen een belangrijke bijdrage aan deze groei geleverd. De vrouwenbeweging heeft volgens hen vooral een bijdrage aan woongroepen geleverd middels vrouwenwoongroepen en huishoudelijke regelingen. Een stelling die wat mij betreft wel eens nader onderzocht mag worden.

In het tweede deel van het boek zijn de hoofdstukken opgenomen die verslag doen van het onderzoek en eindigt met de conclusies. Allereerst het hoofdstuk dat ons iets meer verteld over de geïnterviewde vrouwen die in woongroepen wonen. Wie zijn zij? Bijne alle vrouwen hebben een baan en of een studie, m.a.w. er wonen geen full-time huisvrouwen in woongroepen. Ter vergelijking - met verontschuldiging voor de gedateerde cijfers- in 1973 was nog 85% van de gehuwde vrouwen onder de vijftig jaar full-time huisvrouw! Een verklaring voor dit verschil is waarschijnlijk dat 'woongroepvrouwen' vrouwen zijn met een hogere opleiding en - dus meer kans op- een baan. Naast werk, studie en huishouden besteden de vrouwen hun tijd aan sport en clubs (30%), de vrouwenbeweging (15%) en o.a. politiek (15%). Zij zijn vaak via vriendinnen in de woongroep gekomen. Gezelligheid en contacten worden als belangrijkste motieven genoemd om in een woongroep te gaan wonen. Wie mocht denken dat het dan vooral om zogenaamde alleenstaande vrouwen gaat, slaat de plank mis. Meer dan de helft woonde voordien al op een of andere manier samen.

In het hoofdstuk over huishoudelijke arbeid in woongroepen passeren allerlei huishoudelijke taken de revue. Uit dit hoofdstuk blijkt dat de meeste gezamenlijke regelingen zijn getroffen voor het koken, boodschappen doen en het schoonmaken. Bij wassen, klussen en kinder-

opvoeding gebeurt er nog veel per woongroep. Een apart stukje is gewijd aan emotionele opvang. Hierin wordt gezelligheid, ontspanning en spanningen buiten de groep besproken. De onderzoeksters zien hun vermoeden bevestigd dat er in woongroepen geen taakverlichting is wat betreft de opvang van elkaar in vergelijking met traditionele woonsituaties. Negentig vrouwen zijn er meer tijd aan kwijt dan vroeger, daartegen voelen 80 vrouwen zich in de woongroep beter opgevangen. Bij deze paragraaf gingen af en toe mijn haren recht overeind staan. Ik denk dat ik het meest huiverde van de meetlat die gehanteerd werd. Het 'veronderstelde vermoeden' dat 'het met meer mensen in een huis wonen meer tijd kost aan emotionele opvang' zegt immers niets over de kwaliteit van de emotionele opvang. Als dan tachtig vrouwen (van de 100) zich beter opgevangen voelen zou dit veronderstelde vermoeden m.i. zelf ter discussie moeten komen te staan. Temeer daar de motieven om in woongroepen te gaan wonen betrekking hebben op een inhoudelijke invulling van het leven in plaats van tijdsbesteding. Nadat de verschillende huishoudelijke taken en de wijze waarop ze geregeld zijn aan de orde is geweest, komen we in dit hoofdstuk terecht op de vraag hoeveel tijd er in het huishouden gaat zitten. Vooral in de woongroepen waar het huishoudelijk werk als werk is geregeld blijkt er veel minder tijd aan het huishouden door vrou-

wen besteed te worden dan in traditionele woon-situaties. Zoals al eerder gezegd een verschil van zo'n dertig uur. Overigens blijken vrouwen met kinderen in woongroepen ook minder tijd in het huishouden te werken, maar is het verschil niet zo groot als bij vrouwen zonder kinderen. De roldoorbreking bij de huishoudelijke arbeid is ook onder de loep genomen: Ondanks het feit dat er op het gebied van roldoorbreking nog de nodige verschillen zijn tussen mannen en vrouwen, m.n. bij het klussen en de emotionele opvang, zijn 70 vrouwen tevreden over de activiteiten rond roldoorbreking. Achttien vrouwen zijn ontevreden.

Het laatste hoofdstuk bevat de conclusies. Een van de moeilijkste onderdelen van een onderzoek omdat je na moet gaan in hoeverre je vragen andere antwoorden opleverden dan de reeds bekende en in hoeverre met het onderzoek andere -theoretische- verbanden en of inzichten aan het licht zijn gekomen.

Volgens de schrijfsters zijn de belangrijkste conclusies:

- 1) dat er een vermindering van de onderdrukkende aspecten van huishoudelijke arbeid in woongroepen optreedt en
- 2) dat er een verlichting kwa tijd en verantwoordelijkheidsgevoel is voor 'woongroep-vrouwen'.

In het begin heb ik al even mijn twijfels geuit over de reikwijdte van deze conclusies. Bij het doorlezen van de toelichting op de verklaring vielen mij nog andere dingen op. Zo wordt er nieuw, d.w.z. ander theoretisch materiaal gebruikt dan in het eerste deel gepresenteerd is. Zo wordt het gezin in hoofdstuk 1 besproken in de terminologie van 'productie-eenheid naar consumptie-eenheid' en komt in de toelichting opeens de gezinsideologie en kritiek daarop ter sprake. Mijn inziens noodzakelijk materiaal om het verschijnsel huishouden in woongroepen te bestuderen, maar in dit boekje wordt het achteraf toegevoegd om de conclusies te trekken.

Helemaal onduidelijk wordt de toelichting m.i. door 't introduceren van 't criterium 'onze bestemming als vrouwelijk mens'. Ik heb altijd begrepen dat wij in de vrouwenbeweging protesteren tegen een eenzijdige kulturele vertaling van de biologische vrouwelijke vermogens, welke ons als bestemming wordt voorgespiegeld. Een dergelijke strijdverhouding vind ik niet terug in 't gebruik van 'onze bestemming als vrouwelijk mens'.

Naast het feit dat het voor de lezeres niet altijd duidelijk en controleerbaar is hoe de conclusies uit het onderzoek zijn getrokken, heb ik me ook afgevraagd wat beide conclusies ons nu zeggen:

Bij de tweede conclusie -dat het huishouden in woongroepen minder tijd kost- kan ik me iets voorstellen al is het alleen al door het feit dat ik nu zelf-bijna vier jaar in een woongroep woon.

Bij de eerste conclusie dat er een vermindering van de onderdrukkende aspecten van huishoudelijke arbeid in woongroepen optreedt, zijn er wel wat vragen te stellen. Wat zijn onderdrukkende

aspecten en hoe stel je dat vast, wat zijn bevrijdende aspecten van huishoudelijke arbeid? Kun je onderdrukking denken in termen van veel en minder of is het niet zo dat een beetje onderdrukking al te veel is? Met andere woorden, tussen het theoretische en politiek-praktische gebruik van het begrip onderdrukking zijn nog wel enkele bruggen te slaan. Kortom, wat mij betreft levert deze conclusie meer vragen op dan inzichten.

Wat moet je nu met het boekje Huishoudelijke arbeid in woongroepen. Lezen of niet lezen? Als je geïnteresseerd bent in woongroepen is het een van de weinige boeken dat over dit thema bestaat en m.i. rechtvaardigt dit ook de uitgave waarbij de titel niets méér suggereert dan het boekje waar-maakt.

Maar lees er dan ook nog 'De politiek van het huishouden' naast van Pat Mainardi, waarin op prachtige wijze wordt verhaald hoe de strijd om democratisering van het huishouden verloopt.(1)

Om verder te komen in het nadenken over kollektivering en vermaatschappijking van huishoudelijke arbeid -het boekje is een verslag van een onderzoeksprogramma over kollektivering van huishoudelijke arbeid van de afdeling vrouwenstudies van de universiteit van Amsterdam- vind ik dit boekje niet zo inspirerend. In het boekje overheerst een pragmatische, maar vooral rationele aanpak in de trant van 'wie het houden van een huis deelt, deelt ook het huishouden'.

De weerstanden tegen kollektivering laten zien dat een rationele aanpak onvoldoende is. Wie kent niet de uitspraak dat een kreche voor kinderen niet goed is omdat bij moeder thuis alle (vaak verstikkende aandacht) voor het kind is? Zolang in onze maatschappij het gezin het alleenrecht lijkt te kunnen klamen op gezelligheid en geborgenheid, zullen deze aspecten buiten het gezin niet aangemoedigd worden. Daarom is het belangrijk bij kollektivering en vermaatschappijking van huishoudelijke arbeid niet alleen een meetlat te hanteren maar ideeën aan te dragen voor een andere kwaliteit van het leven in sociale verbanden. In haar boek 'Voor haar bestwil' beschrijven Barbara Ehrenreich en Deirdre English hoe de ideeënstrijd in Amerika in de loop van deze eeuw rond gezin en huisvrouwen verlopen is. (2) Zij geven aan hoe het rechtse standpunt de romantiek mobiliseert van het gezellige huis (met schemerlamp) en het linkse standpunt het onderspit moest delven omdat het met een rationele aanpak alleen de effectiviteit van arbeid en leven benadrukte.

De vrouwenbeweging kent het lied Brood en rozen, laten we hopen dat in andere publikaties over het onderzoek naar kollektivering dit lied doorklinkt.

mei 1983, Hennie de Boer

1) De politiek van het huishouden. Over democratisering van het huishouden door Pat Mainardi. Onlangs verschenen in De Feminist 3, 1982.

2) Voor haar bestwil: Barbara Ehrenreich en Deirdre English. Momenteel in een zeer goedkope aanbieding te verkrijgen.

nieuwe aanwinsten

bibliotheek Lillith

Octavia E. Butler
Phyllis Chesler
Collectief
Gwyneth Gravens
Hermine Meijermans
O. van Overeem
Rachel Pollack
Chelsea Quinn Yarbro
Joanne Russ
Kate Wilhem
Letty M. Russell

De patroonmeester
Moeder met kind
Assertiviteitscursus
De strijd om het licht
Jaren vol galgenhumor
Vrouwen in management
Golden Vanity
Hazegrauw
De vrouw-man
Margaret en ik
Bevrijding van de mens in
feministisch perspectief
Vrouwen in wonderland
Dik tevreden
Voor wie ik liefheb wil ik heten
Patriarchaal gedrag
Rollenspel als zelfhulp
In haar tijd

Pamela Sargent
Vrouwenactiegroep Vet-Vrij
Neeltje Maria Min
Eva Figs
Carmen Thomas
Rita May Brown

kinderboeken:
Mirjam Pressler
Hilma Wolitzer
Christine Nöstlinger

Bittere chocola
Vergeet het maar
Inge Janda, 14

tijdschriften:
Chryssallis

nr. 1, 2, 3, 5 en 6

zomerweken voor vrouwen

Vakantie-adressen voor de vrouw

- De grupstal, Wjitteringsweg 67, Oldeboorn tel. 05663-1465 is een woongroep die twee vakantieperiodes voor ca. 20 vrouwen en haar kinderen organiseert.

data: 6-13 aug., 13-20 aug. Kosten f 250,- per week. Kinderen f 170,- per week.

- In Oterleek (bij Alkmaar) is een biologisch vrouwenwintbedrijf waar ca. 30 vrouwen kunnen kamperen van mei t/m september. Kosten f 8,- per dag, kinderen f 4,-. Van te voren reserveren is gewenst. Tel. 02207-16935 (na 20.00 u)
Adres: Huygendijk 47, Oterleek

kur-zussen

In de zomer worden er nogal wat kursussen voor vrouwen georganiseerd door de diverse vormingsinternaten in Nederland. We vermelden hier alleen titel, data, kosten en adres zodat je zelf nadere informatie kunt inwinnen.

- Zwart/witte vrouwen en rascisme
17-19 juni. Vc De Oorsprong, Huisterheide 7
8521 NC St. Nicolaasga (Fr). Tel. 05134-1734. Kosten f 80,-.

- 'n Zomerztheid ofwel over liefde met de grote L van lef (over sexualiteit, romantiek en lef).
24-26 juni Vhs Geerlingshof, Postbus 910,
6300 AX Valkenburg, tel. 04406-15353.
Kosten f 105/80/55 naar draagracht.

Het vrouwen centrum KENAU organiseert een aantal zomerweken voor vrouwen in de maand juli.

Tai-chi en meditatie 4 t/m 8 juli
aikido 11 t/m 15 juli
akrobatiek 25 t/m 29 juli
wen-do zelfverdediging 25 t/m 29 juli

Inlichtingen bij vrouwen centrum KENAU ma van 20.30-22.00 uur wo van 14.00-16.00 uur telefoonnr. 020-162913

adres: Nassaukade 350, 1053 LX Amsterdam
De prijs voor een zomerweek Tai-chi, akrobatiek en aikido bedraagt f 100,-, f 150,-, f 200,- afhankelijk van je inkomen. Deze zomerweken zijn zonder maaltijden en overnachtingen. De Wen-do zomerweek is met maaltijden en overnachtingen f 200,-, f 250,-, f 300,- afhankelijk van je inkomen.

- Zomervrouwenweek, 25-29 juli
Vhs Geerlingshof (adres boven) kosten f 220,-
- Vrouw en macht (voor buitenshuis werkende vrouwen) 1-5 aug., Vhs Bergen, Postbus 94, 1860 AB Bergen, tel. 02208-4541
- Zomervrouwenweek (40 jaar en ouder), 15-19 aug. Vhs Bergen (adres boven)

gedichten

Geen reis, is schoner,
dan een reis naar jou.
Je billen hebben de kuilen van een versleten
vrouw.
Maar er bestaan geen versleten vrouwen meer
want als ik door de spiegel kijk
zie ik het allemaal anders
weer.
En kan ik vrijen door naar
mijn waarheid te kijken
jij bent nu mijn vriendin
zelfs jij kunt het nog niet geloven.
Mijn lichaam is de kachel
en haard van de warmte.

Gina

Overdag
schijnt de zon
en mijn liefde
laat mijn
handen beven
want hoe
kan ik jou
mijn vet laten
zien?
De heesters
gaan stinken
ik wil nu niet
denken.
Maar uitstellen, zolang.

Gina

e
r
o
t
i
e
s

v
e
t

oproepen oproepen oproepen oproepen

oproepen oproepen oproepen
oproepen oproepen oproepen
oproepen oproepen oproepen

o Ik wil een vrouwenradio opzetten met gezellige programma's.
Wie weet er meer van en wil meehelpen?
Delphine Rietveld (tel bereikbaar op wo tussen 3 en 6 uur op nr. 043-614417).

o Welke vrouwen willen ook een vrouwenrestaurant in Maastricht opzetten?
Wij zijn er mee bezig en hebben hulp nodig!
Gina en Astrid, p.a. Jekerstraat 13 (bruine poort).

o Wie heeft er interesse om samen met mij, Menthy Willems, vanuit een feministiese optiek kritieken te schrijven aan dag-, weekbladen, omroepen etc. wanneer zij op een seksistische manier bezig zijn?
Reakties schrijven aan het Mooswief.

vrouwenhuizen en kafees in Limburg

We willen hier iedere keer de adressen en openingstijden van alle vrouwenhuizen, vrouwenkafees e.d. in Limburg plaatsen. We hebben ze nog lang niet allemaal. Als je er nog een weet, wil je die dan opsturen naar het redactieadres van het Mooswief zodat het er de volgende keer bij kan?

Vrouwenontmoetingscentrum
p/a Bosstraat 17
6101 NV Echt tel. 04754-1348

Vrouwentrefcentrum-Heinsbergerweg
p/a Willy Fingskens
Mgr. Nolensstraat 14
6043 BV Roermond tel. 04750-12759

Vrouwenkafé in 'Freewheelin
Hoenderstraat 10
5801 CK Venray.

Vrouwenhuis
Coriovallumstraat 17
6411CA Heerlen

Vrouwenkafé Schinveld
Olympiabar
Heidestraat 28
Schinveld
(open wo-avond, 1x in 14 dagen)

Vrouwenkafé Sittard
p/a Jac, Putstraat/Postbus 399
Sittard

De boerderij
Hofstraat 30
Geleen tel. 04494-45771

aankondigingen

Niet elke abortus gaat hetzelfde! Dat blijkt uit een herziene brochure over de 'Methoden van zwangerschapsonderbreking in Nederlandse abortus-klinieken' van de vereniging Stimezo (aldaar kosteloos verkrijgbaar) Postbus 63565 2502 JN Den Haag

In 1978 hebben vrouwen in El Salvador zich zelfstandig georganiseerd in de vrouwenbond AMES (Asociacion de mujeres de El Salvador)! Zij stellen zich ten doel om in de revolutie en ook na de overwinning hun problemen aan te pakken vanuit de positie van de arme vrouwen. Verder zijn ze van mening dat de vrouwenstrijd en die van de bevrijding van heel het volk gelijk op moeten gaan. Wie hen wil steunen kan contact opnemen met de AMES steungroep.
p/a Marie Kessels, Berewoutstr.34,
's Hertogenbosch, tel. 073-141593
gironr. 2936572, Landelijk El Salvador comité
ovv Ames.

De vriendinnen en vrienden van de ROZ melden dat er in September een grote ledenvergadering georganiseerd wordt. Tot die tijd worden allerlei acties voor behoud van de ROZ gevoerd. Steunen met een handtekening of iets anders kan altijd via Postbus 780, Sittard of giro 4207121 t.n.v. Aktierekening.

Slotmanifestatie Proloog

In het vorige nummer hadden wij een interview opgenomen met Nienke Sikkema, medewerkster bij het toneelgezelschap Proloog. In dit interview kwam o.a. de dreigende stopzetting van de subsidie aan Proloog ter sprake. Inmiddels is bekend geworden dat minister Brinkman (CDA) van het ministerie van WVC besloten heeft de subsidie voor Proloog te stoppen. Daarom organiseert Proloog op 27 augustus a.s. van 12-24 uur een slotmanifestatie met aktueel en oud repertoire, van henzelf en andere toneelgezelschappen, muzikanten, spreekster etc.
Plaats: Sint Trudoplein, Eindhoven.